

homines, ita filios & aeternam damnationi obnoxios constituant. De toto hoc difficulti argumento adi Suarem disp. 17. secta 2.

¹⁰⁷ Obijc. 2. contra 2. part. Non magis iustificatur homo per contritionem cum voto Penitentie, quam cum voto restituendi, jejunandi, &c. Contrito enim non magis includit propositum Penitentie, quam alterius ejusdemque precepti. Ergo.

¹⁰⁸ Relp. neg. ant. Et si enim in contritione includitur votum servandi quicunque precepta, merito tamen per eam cum voto Penitentie, non autem cum voto restitutione jejunante aut similius, iustificari dicitur peccator; quia non modo datur praeceptum Penitentie sicut & restitutiois, sed insuper instituta est Penitentie ad producendum per se Gratiam primam. Restituto autem, sicut praecepta sit, non tamen ad producendum justificationem instituta est.

CAPUT SECUNDUM.

De efficacia & effectibus Sacramenti Penitentie.

TANTA est materia hujus Capitis affinitas cum precedenti, ut utramque continuo ductu perractandam judicaverimus. Expendendum igitur in presenti, 1. an nullum sit adeo grave peccatum, ut per Penitentiam remitti non possit. 2. An ea sit Sacramenti efficacia ut mortale unum sine aliis dimittore valeat. 3. An peccata vere remittat, soluimur remissa declareat. 4. An ut culpam, sic & omnem poenitentiam tollat. 5. An ita tollat peccatum ut nulquam per novum peccatum reviviscat. 6. An merita per peccatum mortificata redintegret.

ARTICULUS PRIMUS.

An quicunque peccatum per Ecclesie claves remitti posse.

EX iis que contra Montanistas & Novatianos supra differimus, constat esse generatim loquendo in Ecclesia remedium, quo graviora quecumque protendatur, ut ex iis nullum sit, quod per claves Ecclesie remitti nequeat, lis est in presenti dirimenda.

¹ Richards Radulphus, Anglus quibusdam, ceteris Hibernus, in Oxoniensi Academia Theologica professor, dehinc Cancillarius, demumque a Clemente VI. ann. 1347. ad Archiepiscopatum Armachanum in Hibernia promotus, vir cuius opera caute legi vult Bellarminus, Lib. 9. adverbus errores Armenorum Cap. 27. docere videtur esse peccata quadam adeo gravia, nulla ut Penitentia dilata possit.

² Joannes Morious Oratorii Presbyter in prolixo simul & eruditissimo commentario de disciplina in administratione Sacramenti Penitentie, Lib. 9. Cap. 28. hac jam a titulo praefatur. Antiqui Pares plerique crimen unicum adeo execrabile iudicavunt, ut illius Reis veniam neque ab Ecclesia, neque a Deo unquam esse concedendam dixerint. Et hec quæsto, inquit, ad Thorianum per-

CAP. II. DE EFFIC. ET EFFECT. SACRAM. POENIT. 71
pertinet, non ad praxim; cum dato tale esse posse crimen, via unquam homines illud dignoscere possint.

Ut autem omnis tollatur equivocatio, notandum velim, sensum questionis non esse, an Deus certis quibusdam peccatoribus deneget media conversionis & Penitentie, quarum defectu ab Ecclesia solvi non possint: (constat enim cuicunque indisposito abolitionem profundisse denegandam) bene vero an aliquod sit supremi ordinis crimen, cuius veniam sibi ita reservere Deus, ut noluerit illud cuiuspiam quidem confitio, legitima etiam Penitentie argumenta præferenti, per Ecclesie claves relaxari. Qua de re sit.

Conclusio: Nullum est quantumvis grave crimen, quod per Ecclesie claves dimitti non possit: nec alter judicarunt antiqui Patres.

Prob. aliqui in hunc modum. 1. Non est deterior Christianorum conditio conditione Judorum. Atqui est infinite deterior, si quod esset in nova Legi peccatum irremissibile. Nullum enim tale fuit in Lege antiqua, ubi Prophetæ eos etiam qui in graviora queaque crimina prouulsi, ad Penitentiam, simulque spem veniam adhortabantur. Sic Ier. Cap. 1. v. 16. Lavannii, inquit, mundi esto: & quiescite percosse agere. & venire & arguit me, dicit Dominus: Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix delabuntur; & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Sic Ezechiel, 18. 21. Si impia egerit penitentiam ab omnibus peccatis, que operatus est, vita vivet: omnium iniquitatibus ejus non recordabor. Cur vero ad Penitentiam illos tam amanter invitet, hanc semper valuturam ratione subiungit, v. 23. Numquid voluntatis mea est mors impi, & non ut convertatur a viis suis, & vivat?

Et vero quis impunis fecelijor Manasse, qui 2. Paralip. 33. in ipsa domo Domini edificavit altaria cuncto exercitu Celi, transque fecit filios suos per ignem in Valle Benenom, & seduxit Judam & habitatores Ierusalem. Quod uspiissimum crimen gravius facinore Judorum, qui Autorem vite interemerunt, suspensus in ligno? & tandem pro ipsis oravit Christus, eosque post expiacionem deicidium, ne desperarent ad resipicentiam hortatus est S. Petrus Act. 2. his verbis: Penitentiam agite: in remissionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum Spiritus Sancti.

Verum hi textus, nec clavum potestatem alfruunt, nec Montanistas percellunt; qui tamen potior esse debet prædictis controversia scopus. Non alfrunt potestatem clavium, cum nec Manasses, nec ipse qui Dominum crucifixus Judei, per claves reconciliati fuerint. Non ferunt Montanistas; quia in horum systemate, ut Judei per contritionem veniam a Deo consequi potuere; sic & hodie donec possum Christiani, graviorum etiam criminum rei, secundum id tum Tertulliani, Lib. de pudicitia, Cap. 19. Nos deberi quidem ab homine Penitentiam agnoscimus; sed de enia Deo referimus; tum Socratis Lib. 4. His. cap. 28. Novatus scriptus ad omnes ubique Ecclesias, inhortantur quidem idolatrias reos ad Penitentiam; indulgentiam autem criminum relinquenter Deo, penes quem jus arbitrii non est criminare mutendi. Unde nequidem iuxta Montanistas pejor est Christianorum fors forte Iudeorum. Quamquam non pejor, sed difficultor dici possit, quod cui plus donatum est gratia, plus ab eo peri possit Penitentia.

Prob. itaque efficacius ex generalibus Christi verbis, Matth. 18. Amen

dico vobis: Quemque alligeritis super terram, erunt ligata & in Celo; &c. Unde sic: Verba generaliter prolatæ, & quæ nec in Scriptura, nec ullibi in Traditione restringuntur, ad omnia prorsus peccata extendi debent. Atqui verba quibus peccatorum remissionem largitur Christus, & maxime generalia sunt, ut demonstrat vox, Quicumque: & nec in Scriptura restringuntur, ut patet ex solutione objectionum; nec in Traditione, ut clarum sit ex textibus mox afferendis, qui solide convelli non possunt. Ergo.

Prob. 2. id indubie suo modo, id est, per claves suas potest Ecclesia, cuius faciendo exemplum recepit, tum a Christo, tum ab Apostolis. Atqui Ecclesia, tum a Christo, tum ab Apostolis gravia etiam peccata indistincte remittendi exemplum accepit. Quid enim, ait S. Pacianus, Ep. 3. ad Sempronianum Novatianum, quid illa tamen similitudinem Dominicarum 3.4. Bib. p. G. argumenta respondet? Quid drachmam invenit mulier, & gratulatur inventam? Quid Pastor ovem reportat erraticam? Quid filio revertienti post prodicia omnia bona, & cum meretricibus & forniciatis epotata, pater blandus occurrat? Pilus, inquit, meus hic mortuus fuerat, & revixit. Quid ille in via vulneratus, a Sacerdoti & Levita præteritus? Nomen curvatum? Revolva qua Spiritus dicat Ecclesias, Ephesios deserte dilectionis accusat; suprum Thaboriensis imputat; Sardos in opere cossantes, Pergamenses docentes diversa reprehendit; & tamquam omnes ad Penitentiam satisfactionis invitat.

His addo 1. Paulum, qui facinorosum Corinthium, per se quidam ab anathematis vinculo, per Corinthios autem Sacerdotes ab incelto absolvit. Quo prelhus argumento Tertullianus jam Montanista, contra totius Ecclesie sententiam negare coactus est, Lib. de Pudic. Cap. 14. unum eundemque fuisse hominem, quem Apostolus 1. Cor. 5. tradiderit Sarana, & 2. Cor. 2. venia donaverit.

Prob. 2. 2. Joannem Apostolum, qui ut ex Clemente Alexandrinio referat Eusebius, Lib. 4. Histor. Cap. 23. juvenem quemdam scleribus arque latrociniis famulos, novaque parantem facinoriam, quia jam de salute sua desperaverat, ad bonum reduxit; nec prius abscessit, quam illum Ecclesia restituisset, magnamque sineca Penitentie exemplum, & iterata regeneratio in genere documentum, & conspicua resurrectionis trophæum omnibus offendisset. Ergo non eadem erat erga graviores lapsus agendi ratio Apostolorum, que Novatiani fabula.

7 Prob. 3. ex unanimi Ecclesiæ consensu, in hunc modum. Opinio que statim ut caput effere ansa est, ab omni Ecclesia reprobata fuit; quam undecimque impetrerunt Sancti adæque & pii Doctores, que per ipsam Catholicæ Ecclesiæ proximæ constanter explosa est: Ea, inquam, opinio cunctos erroris characteres præfert, nullos veritatis. Atqui Montani & Novatiani fabula.

1. Siquidem hanc ubique terrarum reprobarant Episcopi, Roma in Concilio Praefulsum sexaginta, quorum iudicio post Ierimiū examen acqueverunt dispersi per totum Orbeum Antistites, ut referat Eusebius, Lib. 6. Hist. Cap. 4. In Africa, ut testatur Epistola Synodica, quæ est inter Cyprianicas, n. 54. In Cappadocia, ut scribit ad Cyprianum Firmilianus, hujus Provinciae Metropolita, Alexandria, ut ex Dionysio epuldem urbis Episcopo commemorat Eusebius, ibid. Lib. 7. Cap. 8.

2. Eamdem scriptis, agendi ratione, & pari ad scientiam studio exagitaverunt illius avi Doctores, aut insigniores Christiani: & inter alios Apollinaris Hieropolitanus Ecclesiæ Episcopus, apud Eusebium, Lib. 4. Cap. 27. Martyres Luggdunenses toto Orbe memorati, ibid. Lib. 5. c 2. & 3. Miltiades, Apollonus, Serapio Antiochenus, Africe & Phrygia Episcopi, ibid. cap. 16. & seq. uno verbo, Ecclesiæ omnes, prout testatur in suo contra Montanistas Opere idem qui super Apollinaris. Unde extra angustum Novatorum societatem nemo erat ubique gentium, qui cum Tertulliano adhuc Catholico non diceret: Omnis delictis, seu carne, seu spiritu, seu facto, seu voluntate commissis, qui pœnam per iudicium definavit, item etiam & veniam per penitentiam spoponit, Lib. de Penit. Cap. 4.

Idem cum illis docuere ceteri Patres: paucos in re iam non femel probata, & ex passim dicendum confirmanda, feligimus & multis, Cypr. Epist. 52. ad Antonianum: Ador, inquit, quasdam sic obstinatos esse, ut dandam non putent Lapsi Penitentiam, aut Penitentibus existimat veniam denegandam. Et longe infra: Neminem putamus a fructu satisfactionis arcendum: cum sciamus iuxta Scripturarum divinarum fidem, auctore & portatore ipso Deo, & ad agendum Penitentiam peccatores redigi, & veniam atque indulgentiam Penitentibus non denegari. Idem aitrus S. Doctor toto Libro de Lapsis.

S. Pacianus citata toties Epistola ad Sempronianum, post congregata exempla graviorum peccatorum, que a Deo misericorditer dimissa sunt. Nemo, inquit, sine fructu venit imperat labore Penitentia. Numquam Deus non Penitenti communaret, si non ignoraret Penitenti. Et Epist. 3. ad eundem haeticum, Novatianos eo celo confudit, quo temporum omnium heretici confidi possint; nimur ex opinionis novitate, & probanda missione impotentia. Sic ille: Novatianus, inquit, hoc docuit. At vel quando, Frater, vel quibus temporibus? Post trecento prope amos Dominice Passionis. Quid ergo tunc? An ipse tantum anchoritatis accepit? Lingua locutus est? Proabetur? Suscitare mortuos potuit? Horum enim aliquid babere deberat, ut Evangelium novi juris induceret.

Et infra: Dominus diendo: Quicumque soleritis, OMNINO NIHIL EXCIPIT. Quicumque, inquit, vel magna, vel modica.

S. Ambrosius, Lib. 1. de Penit. Cap. 2. Sed aitjunt Novatiani, inquit, se Domino deferre reverentiam, cui sibi remittendorum criminum potestatem reservant. Immo nulli magorem injuriam faciunt, quam ei cuius volunt mandata resindere. Nam cum ipse in Evangelio suo dixerit Dominus Iesus: Accipio Spiritum Sanctorum, quorum remiseritis; &c. Quis est qui magis honorat, utrum qui mandatis obtemperat, an qui resilit? Ecclesia in utroque servat obedientiam, ut peccatum & alligeat, & relaxet. Hic Ecclesiæ totum id tribuit, quod eidem abnegabante Novatiani.

S. Hier. Lib. 1. aduersus Pelagianos, Cap. 10. Redimatur peccator Sanguine Salvatoris, aut in domo Baptismatis, aut in Penitentia, que imitatur Baptismatis gratiam per ineffabilem clementiam Salvatoris, qui non vult perire quemquam, nec delectatur moribus peccatorum; sed ut convertantur & vivant. Ergo sicut Baptismatis gratia omnia prorsus peccata delere potest, ne quisquam pereat; sic & gratia Penitentis, que Baptismi gratiam imitatur, pari de causa ad omnia peccata extenditur.

13. Aug. Lib. de Agone Christiano Cap. 31. his Novatianos verbis perstringit: *Nec eos audiamus, qui negat Ecclesiam Dei OMNIA PECCATA poſſe dimittere, &c.* Ceteros omitto, quos fuisse dabit Nat. Alexander Dillert. 22. in Histor. Sacrae III.
14. Unum tertio loco addiderim, videlicet Novatianam hæresim perpetua Ecclesie præxi fuisse reprobata. Ubique enim peccatoribus cuiuscumque ordinis, quo eriam tempore severior vigebat disciplina, pacem & veniam, modo vere conversis induxit. Ubique per Conciliorum Decretum, Patrum Statuta, Librorum Penitentiarum Sanctiones, certam Penitentiam mensuram, gradum & tempus pro diversa scelerum gravitate praescriptum. Ergo ubique, semper & ab omnibus creditum est, nullum esse sceleris genus, quod per claves remitti non possit.
15. Objet. 1. Graviora sunt Christianorum peccata, quam fuerint eorum, qui ante Christum vixerunt; ut docet, tunc ratio, tum & Apostolus Hebr. 10. Atqui fuisse ante Christum peccata, que nulla Penitentia diluvio possent.
- Prob. min. & exemplis, & variis Scripturae textibus. Sic 1. Elau post crimen suum cupiens hereditatem benedictionem, reprobatus est: non enim inventus Penitentia locum; quamquam cum lacrymis inquisisset eam; ut docet Paulus Hebr. 12. 17.
- Sic 2. de urbe perversa tremenda haec ait Dominus Amos 1. ver. 3. Super tribus sceleribus Damasci, & super quatuor non convertantur eum.
- Sic 3. de Antiocho penitente, & ad omne boni genus parato dicitur 2. Machab. 9. 13. Orabat hic sceleratus Dominum, a quo non esset misericordiam confuturus.
- Faciens contentum dogmatici textus. 1. Reg. 2. 25. ait ad filios suis Heli: *Si peccaverit vir in viram, placari potest ei Deus: si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo?*
- Prov. 1. 25. Desperatis omne consilium meum, & increpationes meas negligitis: *Ego quoque in interitu vestro ridebo & subflammasco.* Tunc invocavunt me, & non exaudiam: mane consurgent, & non convenient me.
- Jeremie 14. 11. *Noli orare pro populo isto in bonum: cum jejunaverint, non exaudiem preces eorum.* Ergo.
16. Refp. 1. citata exempla esse extra rem. Neque enim cuiquam ante Christi tempora dictum erat: *Quicumque solverit, &c.* nec sua agendi ratione demonstraverat Salvator, aut filio turpiter prodigo statim indulgeret, aut pro ipsis Deicidis utiliter orari posse. Sunt igitur graviora, ceteris paribus, Christianorum peccata, quam fuerint Iudaica Contumiae: at & longe efficaciora sunt remedia. Ergo a priori statu ad posteriorem nulla est consecutio.
17. Relp. 2. nullum esse ex objectis textibus, qui ad presentem controversiam faciat: in hac enim agitur de Ecclesia, in illis autem ut plurimum sermo est de Deo: nec tamen negabam Novatianum Deum posse, aut velle peccatoribus sincere conversis veniam impetrari.
- Ad 1. tentio hujus loci non est, nequamquam potuisse Elau Deum sibi per Penitentiam propriae: sed, penes ipsum non fuisse, ut illuc patrem suum moverit ad penitentiam benedictionis quam dederat Jacob. Hanc enim nedium revocare voluerit Isaac, iis confirmavit verbis: *Benedix ei, & erit benedictus.*

Quod

Quod si Apostoli textum, male quidem, sed tamen cum nonnullis, de ipsa Elau Penitentia interpretari volueris; dicendum Elau non inventile Penitentiam, quia amissam hereditatem decebat, non peccata sua; cum eo ipso tempore, quo in lacrymas erumphebat, fratris sui necem meditaretur, secundum diceret Gen. 21. 47. *Venient dies luctus patris mei, & occidam fratrem meum Jacob.* Prima adhucendam solutionem, ut quae sola genuina sit. Nec dubium quin, iudice aliqui Godello, temperatus habeatur, qui Elau ab eterna salute reprobatum asseruerit.

Ad 2. non inquirimus in praesenti, an Deus, post certainam peccatorum menturam, fontes ab omni excludat misericordia, sive eodem subita & inopina morte tollendo e vivis; seu vel omnia, vel latenter efficacia conversionis auxilia iisdem denegando; id unum inquirimus an extet aliud peccati genus, quod qui commiserint, quantumvis Penitentes ab Ecclesiæ indulgentia excludi debeant. Affirmarunt Novatiani: at pessime ex operis textibus probaverunt. Immo semetipos perfringebant; cum a Deo veniam obtineri posse contenderent; quod præfati textus ad litteram intellecti negare videntur. Certe, si quantum peccatum sit, ut Hieronymus videtur, impenitentia finalis, seu conjunctio mortis cum statu peccati, nihil mirum si Deus super eo non concertat.

Ad 3. dicendum cum S. Thomas in 4. dist. 20. q. 1. art. 1. questione, 1. ad 1. quod veniam confessus fuisset Antiochus, si vere penitusset: sed non habuit veram Penitentiam, quia non ex amore iustitiae de peccatis commissis dolebat, sed timore peccati quam expellebat, vel dolore peccati quam sustinebat. Et hoc etiam multis in fine Penitentibus contingit, quia non est facile ut effectus, quo homo tot tempore vita sua inclinatus in aliquid, subito ad contrarium retrahatur. Erat ergo Antiochi peccatum ratione sui remissibile; sed ratione subiecti numquam remittendum: prout etiam multis in folio Vite fine Penitentibus contingit; non quod unquam sera sit Penitentia que sera; sed quia raro sera sit, quia sera, ut bene Cornelius a Lapide,

Ad 4. Refert quidem Scriptura verba Heli, ut Joannes refert brevi cacci nati ^{Joan.} 9. 22.

Sciunis quia peccatores Deum non audit. Sicut ergo postrem hæc auctoritatem fidei non habent; sic nec necessarium videtur ut eam habeant priora.

Neque tamen solutionis expers est textus Heli. Respondere itaque plures cum S. Ambrolio Lib. 1. de Penit. cap. 9. n. 4. contra Novatianos, qui iisdem abutebantur verbis: *scriptum non esse: Nullus orabit pro eo: Sed, Quis orabit pro eo? adeoque, ait S. Doctor, quis fit ille, qui in tali casie orare possit, quatinus non excluditur. Quaritur autem, quia non quisvis peccatum, sed singularis vita aliquis debet orare pro eo qui peccavit in Dominum: quo enim major culpa, eo majora sunt querenda suffragia.* Hoc sensu, pergit Ambrosius, dicitur in Psalm. 14. *Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo?* Non enim nullus, sed probatus habitabit. Sicut ergo non quicunque de vulgo pro Indorum populo, sed Moyses, exinde sanctitatis vir, efficaciter rogavit, quando zituli capit fidelis immortales adoraverunt; sic nec pro impiis Sacerdotibus, quorum peccatum era grande nimis eorum Domino, efficaciter orare poterat, nisi alius culpiam Moyses.

Respondent alii hic non excludi quicunque orationem, sed eam solum quæ fieret per Sacrificium visibile ad expanda Sacerdotum peccata destinatum: idque non absolute, sed hypotheticæ, & in casu singulare;

lari; quatenus Sacrificium a nemine prorsus in gratiam Ophni & Phinees efficaciter offerri poterat. Non ab ipsis, utpote filiis Belial, qui nullo religione sensu moverentur; non a populo; tum quis filii Heli homines a Sacrificio Domini retrahebant, siveque peccatum ibant victimam propitiationis; tum quia Sacerdotium erat pro sua & populi ignorantia sanguinem offerre, Heb. 9. 7.

Utraque solutio, tamet' prior posteriori praeterenda videtur, in unam compagi potest. Unde dist. Si vir in Dominum peccaverit, non potest orari pro eo per visibile Sacrificium, ex hypothesi nempe quod vel offerri definat, vel male offeratur, C. non potest orari per aliud orationis genus, Subd. non potest orari efficaciter a quoquecumque, C. non potest orari a quoquam eximia pietatis, ut olim a Moyse in gratiam populi Iudaici, N.

Ad 5. Non defunt qui hic sermonem haberi credant de impiis in instanti mortuorum subsequentes; quales & ii sunt qui Sap. 5. 3. dicunt intra Penitentiam agentes, & pre angustia spiritus generantes: Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisu, &c. Qualis etiam fuit dives ille epulu, qui jam cruciatus in flammis auxilium Abraham inquiete, sed perperam sollicitabat, Luc. 15. Porro nihil mirum si jam aeternis devoti suppliciis, Dei misericordiam inutiliter flecentem conentur.

Quod si cum Menochio & aliis plerique textum hunc de impiis in instanti vita exitum praecedente interpretari velis; sensus erit eos Deo derideri, quia ad ipsam non ex sincera peccatorum detestatione, sed ex solo ingratis calamitatis metu recurrant: Ita ut etiam cum corde & animo adhercent peccatis, prout saepe innotuerat, cum olim a portis mortis ad vitam revocati, nihil Penitentie, promissionumque suarum memores; ad vomitum suum majori quam ante furore reverti sunt. Si enim vel in illo postremo instanti praterita mala pie & lance plangerent, experientur non inaniter ac fuscose dictum: Omnis qui invocaverit nomen Domini, salveris erit. Joel 2. 31. & vero, severa haec Eccli. 21. verba: Quasi rompib[us] acuta omnis ini[st]ituta, plaga illius non est sanitas, misericordiam omnem non excludunt: unde paulo supra dicitur: De primitiis deprecate, ut tibi dimittantur.

Ad 6. Verba haec: Noli orare pro populo isto, his parallela sunt Exodi 32. v. 10. Dimitte me, ut irascatur super meus. Isthuc porro, esti gravem Dei iram denonciant, non tamen omnem misericordie aditum praecludunt. Optat enim Deus & gaudet sibi ad vindictam accincto ligari manus. Unde Ezech. 22. 30. Quæsti, ait, de eis virum, qui interponeret seipsum, & fuerit oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam; & non inveni. Et vero eadem iam commissarius erat Deus Jerem. Cap. 7. v. 16. & tamen ad Penitentiam hortabatur Cap. 8. v. 4. & seq.

Quod autem negat se illorum preces, cum ieiunaverint, auditurum esse, ideo negat, quia haec pessimis qualque dispositione adjungenter; iisque, qui, ut Jeremias, resipicentiam predicabant, immixta queque & ipsam mortem intentarent; ut Jeremias prophetiam levioribus oculis perlegent confitabit. Quis porro tam male affectos a Deo benigne audiiri confidat?

Inist. Atqui ieiunia & preces eorum de quibus verba faciunt Jeremias & alii, non ideo rejicinuntur, quia hi male affecti sint; sed quia certum admiserint crimen, quod nulla arte sanari possit, seu in veteri Legi, seu in nova. Ergo nulla solutio.

Prob. subi. ex 1. Epist. Joannis Cap. 5. v. 16. ubi vel ipse pacis ac dilectionis Apostolus sic loquitur: Qui fecit fratrem suum peccatum non ad mortem, peccat, & dabatur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis. Unde sic: Peccatum pro quo nequidem orare licet, est prorsus irremissibile. Atqui pro peccato ad mortem orare vetat S. Joannes. Ergo.

Repf. Multiplicem esse loci hujus apud Patres intellectum; uti obseruat & recentet doctis. Tournelyns. Alii cum Ambrosio Lib. 1. de Poenit. Cap. 10. censent non excludi a Joanne quemcumque pro hujusmodi peccatore deprecatores; sed indicari, quam difficile inveniatur, qui hac in parte apud Deum intercessoris manus obire possit. Coincidit haec relipsonem cum quarta precedente.

Alii cum Hieronymo Lib. 2. adversus Jovinian. existimant eo loci non impossibilitatem venire, sed difficultatem exhiberi. Censis, ait S. 2. p. 122. Doctor, quod si pro peccatis minoribus deprecemur, impetrerimus veniam; si pro majoribus, difficilis imperatio sit.

Alii cum Augustino Lib. de Sermone Domini in monte Cap. 22. pro peccato ad mortem illud intelligunt, cuius veniam reus ea qua pars est humilitate numquam deprecatur; pro quo quis proinde frustra oraret, cum obdurate & impeneat peccatoris irritas faciat Sanctorum pro eius conversione orationes: ubi Sanctus Prusul in exemplum peccati ad mortem adducit scelus Iudea proditoris; in exemplum vero peccati non ad mortem, trinam S. Petri negationem. Et haec quidem emolivit Ang. Lib. 1. Retract. Cap. 19. n. 7. his verbis: Addendum fuit, si peccator ille in bac tam scelerata mentis pereveritate finierit banc vitam: Quoniam de quoquecumque peccato in hac vita constituto, non est usque desperandum; nec pro illo imprudenter oratur, de quo non desperatur.

Alii demum ut S. Pacionis Ep. 3. ad Sympron. Hieron. in Cap. 14. Jeremias, Aug. ipse Lib. de corr. & gr. Cap. 12. peccatum ad mortem illud esse volunt in quo quis impenitus decedit; & quod utique, cum nulla fit in inferis redemptio, post hanc vitam dimitti non potest. Ego dico, ait Aug. ubi statim, peccatum ad mortem esse, fidem, quæ per dilectionem operatur, deferere usque ad mortem. Et Hier. citato mox loco: Jejunia, & preces, & victimæ & holocausta tunc proficiunt, cum recessimus a vitia, & flemus antiqua peccata. Sin autem in sceleribus permanentes, putaverimus votis atque sacrificiis redimere nos, vehementer erramus. Consonat id Concilii Niceni I. Can. 5. Peccatum ad mortem est quandoquidem peccantes incoripi perficitur.

Eisti sufficere possunt solutiones istæ, quæ non minimam ab Auctoriis suis commendationem habent: clarius tamen, & quantum videtur mihi, apposite magis ad Apostoli mentem, Rep. dist. maj. peccatum, pro cuius venia orare non licet tam peccatori ipsi, quam aliis, est irremissibile. C. peccatum pro quo non licet aliis orare, Subd. pro quo non licet orare simpliciter, C. pro quo non licet orare secundum quid, id est tam confidenter, quam pro alto levioris peccati genere orarent, N. Atqui . . . dist. pariter Min. pro peccato ad mortem orare non licet reo ipsi, N. non licet aliis, id est, non possunt ea fiducia precari, quia pro peccato minus graviora orarent, C. non possunt absolute, quasi quæcumque oratio

iis sit interdicta, N. Tria statim, 1. peccatum ad mortem nihil aliud esse videri, quam apostolam a fide Christi, seu per reditum ad Judaicas superstitiones, seu pricipue per novam idolatria professionem. Id auguramus, tum quia vitium hoc prae ceteris infestat finitimo. Id autem dignum venia, prout liquet ex Hebr. 6. v. 4. 5. & 2. Petri 2. v. 20, tum quia idem caput concludit Joannes his verbis: *Filioli, custodite vos a simulari; tum quia coincidit sensus hujus loci in eum, quem affinximus hi Pauli verbis: Voluntarie peccantibus nobis, novelgantur pro peccatis hostia.*

Statim 2. esse admodum difficile, ut qui ad hanc vomitus speciem reversus fuerit, veniam illius consequatur. Tum quia unam salutis vietam, Christum Dominum, abiicit; tum quia ne pii quidem & sancti confidere possunt futurum ut pro hujusmodi peccatoribus deprecantes exaudiantur.

Statim 3. haud tamen pro�rū impossibile esse, ut hujusmodi peccatores ab impietate sua regressi, veniam ejus consequantur; tum quia non equidem precipit, sed quod tanto notandum, non etiam vetat A. apostolus, ne pro ipsis oretur; immo nec prohibetur potius est; cum oratio que peccatori non prodest, multum proficit oranti; utique etiam si cuiuslibet subtraheatur omnis Sanctorum oratio, potest auxiliante identidem gratia ad meliorem frugem reverti: nec defuit relapsorum exempla quibus id confirmari possit. Ergo, ut supra aejacit Augustinus: *De quacumque peccato in hac vita constituto non est desperandum, &c.*

Obijc. 2. celebrem Matthaei textum Cap. I. 12. ver. 31. ubi sic loquitur Christus: *Omnis peccatum & blasphemia remittetur hominibus: Spiritus autem blasphemia non remittetur. Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc saeculo, neque in futuro.* Atqui puxa hunc textum blasphemia in Spiritum Sanctum omnino irremissibilis est. Quod enim penes veniam opponitur blasphemia admodum difficulter remitti, nullo modo remitti potest. Atqui blasphemia in Spiritum Sanctum opponitur blasphemie admodum remissi difficile. Nimirum blasphemia in Filium hominis, que profecto nonnisi difficulter remitti potest. Ergo.

Reip. 1. argumentum hoc in eos a quibus opponitur, bifarium militare; 1. quatenus il vel gravia omnia, vel fatem graviora non pauca subtrahebant Poenitentie; hic vero Christus omne peccatum, etiam contra Filium hominis, uno tantum excepto, remitti posse aferit. 2. Quia sibi Ecclesia, non autem ipsi Deo graviora queque peccata dimittendi potestatem abnegabat: hic vero, si verba crude refeces, ne Deus quidem, post saneram a se legem, peccatum contra Spiritum Sanctum dimittere poterit. Ergo quod hic telum Catholicos ferit, idem, & gravius forsitan, Novatianos atque Montanistas transfigit.

Reip. 2. Locum hunc, ut in arduis evenit, multipliciter intelligi. Tres vero potissimum vel quatuor circumferuntur ejus expositiones.

Prima est Theognosti & Origenis in hunc locum, qui peccatum contra Spiritum Sanctum illa omnia esse crediderunt, que a Christianis post Baptismum perpetrantur. Id porro sensit Origenes, quia ut ibidem vides, existimavit Patrem esse in rebus omnibus etiam ratione delititum. Filium in solis rationalibus, etiam Euthenics; at vero Spiritum Sanctum

in solis regeneratis: unde cum homo in eam peccet personam quam se habet, regeneratur Euthenicos peccata esse in Filium, Christianorum autem in Spiritum Sanctum.

Verum opinionem hanc merito & solide confutat S. Athan. Tract. in illud: *Qui dixerit verbum in Filium hominis, &c.* 1. Quia aliqui omnia baptizatorum peccata plane irremissibilia forent; quod absolute fallum est, ut liquet ex indulgentia incelto Corinthio concepsa. 2. Quia redarguit Christus Phariseos peccati in Spiritum Sanctum; & hi tamen Christiani non erant. 3. Quia filium est, quod principii loco habet Origenes Patrem in pluribus esse rebus quam Filium, Filium in pluribus quam Spiritum Sanctum. Etsi enim Spiritus Sanctus specialiter habitat in renatis, in his tamen sunt Pater & Filius, quibuscum & in ceteris inest Spiritus Sanctus. Ita S. Doctor, & ex ipso Bellarm. Lib. 2. de Penit. c. 16.

Secunda opinio eorum est, qui peccatum contra Spiritum Sanctum in impenitentia finali constituant. Opinionem hanc Augustino post Bellarmium tribuit Tournelyus. Verum S. Doctor Ser. 71. alias 11. de verbis Domini, in quo questionem enucleatisime, quantum potuit, pertractat, ut ait ipse Enchir. Cap. 83. non dici simpliciter peccatum contra Spiritum Sanctum esse peccatum impenitentie, sed impenitentia contra donum reconciliationis, que fit in Ecclesiis in Spiritu Sancto, per quam scilicet impenitentiam homo reculat in unitate Corporis Christi, quod vivificat Spiritus Sanctus, remissionem accipere peccatorum; prout loquitur ipse sibi interpres S. Doctor, tum eodem Ser. 71. tum Epist. 183. alias 50. ad Bonifacium.

Ut ut est, neutra exposicio faciat. Non prior: namque 1. peccatum quod nunquam remittendum esse declarat Christus, est dubio procul speciale aliquod peccatum, & quidem blasphemie. Atqui finalis impenitentia, nec blasphemie peccatum est, nec speciale peccatum, sed circumstantia generalis, que peccatum omne concomitari potest. Ut enim impenitens mori potest, qui contra Spiritum, ita & qui contra Patrem vel Filium blasphemaverit, atque ut is, sic & adulter, fur, ebriosus, &c. 2. Impenitentia finalis nonnisi in ipsa morte contingit. Atqui tandem Pharisei rei erant peccati in Spiritum Sanctum diu antequam iis mors imminuerat. 3. Impenitentia finalis numquam sanatur. Quis vero afflere aucti & Phariseis neminem umquam resipuisse?

Non posterior; si enim reus sit peccati contra Spiritum Sanctum, quicquid peccatorum remissionem querit extra Ecclesiam, quam solam vivificat Spiritus Sanctus; nullum erit harerici vel schismatice peccatum quod non sit, aut esse possit contra Spiritum Sanctum. Id autem a Christi mente alienum est; cum hic singulariter peccatum perfingatur; & quidem quod diu ante mortem committi possit: cum dicatur numquam remittendum in hoc saeculo. Porro impenitentia finalis non nisi in morte completerat.

Tertia opinio eorum est qui peccatum in Spiritum Sanctum illud omne esse velint quod ex malitia committitur; sicut peccatum ex infirmitate diciatur esse in Patrem, peccatum vero ex ignorantia contra Filium. Haec sententia, ait Bellarminus, praeceteris videtur placuisse Magistro Sentent. Lib. 2. dist. 43. & D. Thomae 2. 2. qu. 1. 4. tametsi opiniones alias non abiciunt.

Sed neque opinio hæc nodum omnem solvit. Peccatum enim in Spiritum

Sanctum duo habet, 1. quod sit blasphemia; 2. quod sit certa peccati species. Atqui peccatum ex malitia, nec certa est species peccati, cum nullum sit peccatum quod ex malitia committi non possit: neque necessario est blasphemia; cum plures ab iisdem Theologis assignentur species peccati in Spiritum Sanctum, delictatio nempe, presumptio de divina misericordia, impenitentia, seu propositam non penitendi, fraternalis gratia inadvertita, &c. que blasphemiam non important.

Quarta igitur expositio, que Christi sensum rectius attingere videtur, nomine peccati contra Spiritum Sanctum intelligit illam blasphemiam speciem, quia non ex ignorantia vel infirmitate, sed ex meta malitia contra veritatem sibi cognitam, Spiritus Sancti opera diabolο attribuit, & eo animo Spiritus Sancti virtuti detrahit, ne regnum Dei in hominum cordibus diffundatur, & vera fides apud populos germinet. Hoc porro genus peccati dicitur contra Spiritum Sanctum, non quia non etiam fit contra Patrem & Filium, sed quia Spiritui Sancto tribuitur miraculorum operatio, & mentium illustratio ad cognoscendam veritatem, Joan. 16. & 1. Cor. 12. Unde sicut peccatum ex infirmitate dicitur contra Patrem, cui tribuitur potentia; peccatum ex ignorantia, contra Filium, cui tribuitur sapientia; ita & peccatum, de quo nunc, dicitur contra Spiritum; quia huic tribuitur bonitas, & illuminatio, que per hanc peccati speciem insigniter oppugnantur.

Ideo autem prae reliquis placet poltemore hac opinio, 1. quia unanimi pene Veterum consensu tradita sit, Athanasii videlicet, Chrysostomi, Basilii, Hilarii, Ambrosii, & aliorum, quos fuse recentem Bellarminus & Cornelius a Lapide; 2. quia Christus eo loci ut reos peccati in Spiritum Sanctum infequit Phariseos, qui ipsum in Beelzebub ejicere clamabant. Erat autem id manifesta cognitio veritatis impugnatio; & eorum S. Spiritus refutio in operationem diaboli. Jam ut satistat objectioni proposita,

Resp. 3. ad 1. neg. min. huc enim verba: Non remittitur in hoc seculo, neque in futuro, eti magnam remissionis difficultatem exprimunt, non tamen impossibilitatem omnimodam. Id autem liquet 1. ex auctoritate Patrum. Sic Chrysost. Hom. 42. in Matth. Spiritus, inquies, blasphemia non dimittit Poenitentibus? hoc omnino falsum esse patet. Nam & hoc peccatum dimissum scimus, cum malis eorum qui talia in Spiritum Sanctum dixerint, ignorantem esse confessi. Quid igitur est hoc quod dicit? Significare volunt, multo minus ceteris hoc esse ignoscibile, &c. 2. ex similibus hebreis, qui ubi plenam impossibilitatem sonare videntur, summan tantum difficultatem exhibent. Sic Matth. 19. ait Christus: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divites intrare in Regnum Celorum. Sane qui huc audierit, statim inclinet cum Apostolis ver. 25. Quis ergo poterit salvus esse? at reponet ipse Christus: Apud homines hoc impossibile est: apud Deum autem omnia possibilia sunt. Sic rufus Isaiae 54. Iudees commovuntur & colles contremiscunt, misericordia autem meanor recesset a te. Sic demum, & melius, Jerem. 13. Si mutare potest Aethiops pellem suam, & pardus varietates suas: & vos poteritis benefacere, cum dicieritis male. Ubi non omnimoda rerum impossibilitas, sed difficultas summa indicatur.

Ideo

Ideo autem tam difficilis est peccati illius condonatio, 1. quia nihil est quod malitiam eius immunit. In ceteris peccatis, ait S. Pacianus Ep. 3. aut errore labimur, aut frangimur metu, aut carnis infirmitate superemur: Hic tota peccandi ratio est facinorofa veritatis appetere impugnatio; 2. quia peccatum non nisi per lumen & calorem Spiritus Sancti solvitur. Utrique autem oculos praeditus, & obstinate praejudicis, qui operationes ejus in holtem saluis refundere audet.

Ad 2. neg. maj. ut enim penes veniam longum intercedat disserimen inter peccata duo, quorum aliud sit contra Filium hominis, aliud contra Spiritum Sanctum, necesse non est ut posterior sit remissio profructus impossibile; sed sufficit ut conditio hujus longe difficulter sit remissione alterius etiam magnopere difficulter. Sic in supra citato Christi textu, ut camelum inter & divitem sit oppositio, non requiritur ut salus plane impossibilis sit diviti; satis est ut huc ei difficulter sit, quam camelu transtulit per foramen acus.

Inst. Atqui verba Christi de omnimoda remissionis impossibilitate intelligi debent. Ergo. Prob. Subs. Verba Christi eo modo intelligi debent, quo a majori doctiorum Patrum numero intellecta sunt. Arqui, &c. Minor ex ceterum Patrum textibus liquebit. Unde

Obijc. 2. Hermas Apostolorum discipulus, quique ante excidium Jeruzolimitanum, proinde ante annum 70. scripsisse videtur; in Libro, cui *Pafioris* titulum fecit, quia in eo referit mandata duodecim sibi ab Angelo Custode sub specie venerandi Pastoris tradita; quod quidem Opus tanti fuit apud Veteres, ut etiam in *Ecclesiis publica* legeretur, telle Eusebii Lib. 3. Cap. 3. & a S. Ireneo Lib. 7. Cap. 37. sub nomine Scriptura citatum fuerit; Hermas, inquam, nec semel, nec ambigue docet esse certum peccati genus, quod remitti non possit. Sic Lib. 3. Similitudine 6. n. 2. iis, ait, qui postquam Domini nomen nefandis verbis insultati sunt, se fatus hisceculi desideris tradidere, non est per Cet. Poenitentiam regressus ad vitam. Hujusmodi homines morti sunt definiti. p. 106. Idem pene de iidem repetit Similit. 8. n. 8. quod & Similit. 9. n. 19. ad proditoris servorum Dei extendit. Ergo.

Resp. 1. Librum Pafioris, tametsi ex Hieronymo multa habet utilia, nedum in Canone scripturarum usquam fuerit, non pauca habere noxia, seu hac aliena manu assuta fuerint, seu sint ipsius Auctoris feru. Certe Librum hunc inter Apocryphos, id est, caute legendos rejecit Gelasius Papa in Concilio Epicoporum septuaginta, cuius Decretum vide dicit. 15. Hinc porro plurimum elevatur auctoritas Hermi, in iis potissimum in quibus a communis temporis sui opinione vel fide recessit.

Resp. 2. dicit. ant. Docet Hermas quibusdam peccatoribus non esse regnum per Poenitentiam, quia semper Spiritum Sanctum resistentes, trahunt tandem in reprobum sensum, ita ut vix ac ne vix quidem ab infancia sua resipiscant, C. quia nec omnino per gratiam resipiscere, nec etiam si resipiscant, ab Ecclesia solvi possint, ut volebant Montanistae, N. Sane coincidunt objecta Pafioris verba cum iis Jeremias: Si mutare potest Aethiops pellem suam: & vos poteritis benefacere, cum didiceritis male. Atqui hoc, eti magnam difficultatem sonant, non tamen impossibilitatem omnimodam. Didicerat enim male & pessime, seu latro Christi

Tertio Theol. Moral. Tom. VI.

F late-

latere affixus cruci; seu juvenis illi fūrum p̄ncip̄s, quem veluti oēm perdītam q̄rativit Iōannes Apostolus. Neutri tamen defuit regresus ad vitam per Penitentia lacrymas.

Obijc. 3. S. Clemens Romanus Constit. Apost. Lib. 2. Cap. 23. alias Catech. 27. h̄ec loquuntur: *Gravissim delictum idololatria non reperitur: est enim in Deum impieas nihilominus tamē & illud per sinceram Penitentiam condonatum est. Si quis vero infraacta veluti acie rebellis delinq̄uit, tentans Deum quāsi malos non infestantem; būjusmodi venia caret. Atque remitti non potest peccatum quod venia caret. Ergo est aliud peccatum irremifibile.*

Resp. 1. cum doct̄is. Catech. Constitutionum Apofoliarum Opus eſe apocryphum & pseudēpiagramphum, ab Apofolis non profectum, nec ab Apofolico Clemente; quoniam quidem prima Ecclesia tempora latini, a Sanctis tot Patribus ignoratum fuit aut negleḡtum; plurimis ſu picione morib⁹ ſalatatis, plurimis certitudinem dedit ſalatatis; illud Ecclesia Catholicā a Canone Scripturarum divinarum excludit; ac denique ſexcenta complectit̄ cum veritate, cum versimilitudine pugnantia, &c. Quoniam vero non defuit quod in hoc Opere commendator,

33 Resp. 2. Qui Deum tentat .: venia caret, quia ne plurimum ante rapient a Deo, quam Penitentiam egerit. C. Carebit venia, quasi vel abſolute Penitentiam agere nequeat, vel si egerit, ab Ecclesia reconciliari non poſſit. N. Itaque, qui cum Ammone, Manafis filio, quem ex loco exigunt Auct̄or. Conf. Apost. dicunt: *Pater meus a puero multa iniquitas egit, & in senectute Penitentia ductus est: & nunc ego ambulabo proinde desideria anima mea, & postea ad Dominum me convertam, &c. hi profecto ajebat S. Cyrillus Alexand. Orat, de exitu anima, &c. a demônibus illudicatur; & quoniam ultra peccant, eis penitente non datur, sed in juventute mortis falce detinuntur, ut Ammon Iſraelitarum Rex, &c. At non ideo, quādū in hac vita conſtitui sunt, omnimode a venia, seu ex parte Dei ipsius, ſeu, quod noſtrā hujus controverſia caput est, ex defectu potestatī clavium excluduntur: quacumque enim die eos vere & ſufficienter penitentur, ut poenituit Manafem, reconciliari poterunt. Neque id nobis aliunde, quam ab obiecto Auct̄ore probandum est. Sic enim loquitur Cap. proxime seq. Epilogus converſos a peccatis, poſquam sanaverit, recipiat: *Sin vero Penitentem immicerors ipſe non admisit, delinq̄uit in Dominum .: Hanc ad iram provocant qui penitentes excludent. Ille ſequuntur Mattheum ante publicanum non erubuit; & Petrum, qui eum ter proprie metum negaverat; ſimiliter Paulum, eti initio .:, in nomen sanctū blasphemasset. Et Cap. 14. Sin vero Penitentem non admisit, impudicatorum dedicatiū p̄b̄tes .: Ideo Jeremias ad Penitentiam incitans, ait: Numquid qui Jer. 8. 4. cadit, non refurget? .: Quare ergo averfus est populus meus averſione impudenti? .: revertimini filii rebelles, &c. Iḡnus Penitentem recipie; ne te ullatenus dubitare faciant, aut a proposito retrabant, qui immicerorditer dicunt, non oportere cum bujusmodi conq̄uiari, neque vel sermone communicare. Atqui hie & ſupponit Auct̄or eos etiam, qui averſione impudenti a Deo recollerunt, ad ipsum reverti poſſe; & docet eodem non ſolum ab Ecclesia recipi poſſe, ſed & omnino recipi debere; ita ut in ipsum Dominum delinq̄uit, qui Penitentem immicerors ipſe non admisit. Ergo.**

34 Obijc. 4. Africani Patres certum admisere peccati genus, quod remitti

mitti non poſſet. Tertull. Lib. de Poenit. quem ante lapsum conſcripſe, h̄ec habet Cap. 7. Collocavit in vſib⁹ Penitentiam ſecundam qua p̄lantibus paefaciās; ſed jam ſemel, quia ſecondū, ſeu amplius numquā ſequitur, quia proxime fruſtra. Ergo qui ſemel reconciliatus eſt, amplius numquā reconciliari poſteſt.

Concinit Magistro diſcipulus: Cyprianus nempe Lib. 3. Testimon. a. Edit. 28. ex verbis tum Christi apud Math. tum Heli Baſileion 1. Si delin. Pecc. quando peccas vir adversus virum, orabunt pro eo, &c. colligit eſe peccata p. 54. quedam que remitti non poſſint. Idem Lib. de Lapsis, quem an. 251. edidit, adducit Moysis, Jeremias, Noe, Danielis, & aliorum qui plus apud Deum poterant, exemplis, probat iustos iplos perperam pro certis delictis orare: quo loco utebantur Novatiani.

Eadem fuit mens Firmiliani, Cafariorum in Cappadocia, minoris Asiae Provincia, Episcopi. Sic ille in Ep. apud Cypr. 75. loquens de Lapsis, quibus imposta fuerat Penitentia: Non quāſi, inquit, a nobis remiſſionem peccatorum conſequantur, ſed ut per nos ad intelligentiam delictorum ſuorum convertantur, & Domino plenus ſatisfacere cogantur. Ergo Ecclesia remiſſionem peccatorum non confert.

Resp. ad 1. neg. antec. quod ex adductis Patribus male colligitur. Unde ad Tertull. mens eius eſt ut ostendat, non ideo peccandum quia Penitentia peccati remedium eſe poſſit, quia quo ſerius, eo difficultius remittuntur peccata. Nemo, ait ibid. idcirco deterior fit, quia Deus melior eſt, toties delinq̄uit, quoties ignorat. Et poſt objec̄ta verba: *Verum non statim ſuccidendo ac ſubrendendo eſt animus deſperatione. Pigeat ſame peccare rorſus, ſed non pigeat penitere .: Iterata valetudinis iteranda eſt medicina.*

Ceterum, eti teſte Hieronymo Lib. de Script. Eccl. Tertull. non alios poſt lapsum Libros ſcriperit, quam *De fuga in perſecutione*, *De exhort. confitatiōnē*, *De Monogamia*, *De pudicitia*, & *De ſejunio*, duo tamen certa fuit, i. ex conſequenti Auct̄ori errore detracitam fuſile Scriptis etiam probabilibus auctoritatē, ut loquitur idem Hier. 2. in ejusdem Libris adverſus Praxeam, adverſus Hermonem, De anima, De Carne Chriſti, De Penitentia occurrente propositones non pauca, quae vel errorē ſint, vel certe ſuſpetra. Ita monet, ſequens utique iudex, Bellarm. Lib. idem de Script. Eccl.

Ad Cyprianum, mirarer quo auctoritate eius abuſi ſunt Novatiani, quorum immicerorditer ſententiam ad extremos utiq̄ spiritus exagitavit; ni compertum haberem, folleme id eſe Novatoribus, ut qui ſibi maxime adverſantur, horum patrocinium ſibi vendidissent. Certe in priori loco allegat ſimpliſter Sanctus Martyr verba tum Christi juxta Mattheum, tum Heli Lib. 1. Reg. illisque ne Commentarii quidem voculam annexit.

Quod ad alium textum ſpectat, oſtendit S. Doctor contra lapsos, qui Martynum precius ac libellis nimium confitit, ſtatim & prætermodo ſolita Penitentia cœſu, pacem ſibi ac veniam indulgeri flagitabant, fieri, nec raro fieri, ut iuſtores quique nihil a Deo per preces ſuas confequantur in gratian corum, qui nec orant ipſi pro ſe, nec Penitentiam agere fatigant, ſecundum id Dei ipſius pronuntiatum Ezech. 14. 13. Si ſuſpetra

Bid. 1. tres viri hi in medio eius, *Nos*, & *Daniel*, & *Job*, non liberabant filios, neque filias, sed ipsi sibi fabri erunt. Hinc legitima haec & proflus Antinovatiana S. Doctoris confutatio: Confiteantur singuli delictum suum, dum adhuc qui deliquerit in faculo est; dum admitti confessio ejus potest; dum satisfactio & remissio facta per Sacerdotes apud Dominum grata est. Convertantur ad Dominum mente tota, & Paenitentiam criminis veris doloribus exprimentes, Dei misericordiam deprecemur ipsis, non per alios tantum.

Quod ad Firmilianum attinet, eti non tanta fit auctoritas Epistola eius, quae effusa contra S. Stephanum Papam convicis fecerit; id unum dixit, Episcopos & Sacerdotes non remittere peccata pro nata & arbitrio, sed iuxta sanctitas fidei a Christo leges, quae veniam nonnisi Penitentibus tribuitur. Quod enim plenam admiserit in Ecclesia peccata solvendam potestatem, indicant haec ipsius ibid. verbis: Potestis ergo remittendorum peccatorum Apostolis data est & Ecclesiis, quas illi a Christo missi constituerunt, & Episcopis, qui eis ordinatione vicaria successerunt.

T. 1. par. 356. Objic. 3. Ex S. Athanafio Ep. 4. ad Serapionem Thmittenum in Agypt. pte Episcopum, n. 9. *Origenes, eruditissimus & laboriosus Scriptor, & Theognostus, admirandus ille & studiosus homo.* ajunt illam esse in Spiritum Sanctum blasphemiam, cum ita, quibus in Baptismate donum Spiritus Sancti tribuitur, ad peccata recidunt; ideoque illos remissionem non confessuros ajunt: quemadmodum & Paulus in Epist. ad Hebreos ait: Impossibile est, &c. idipsum ambo dicunt. Quod quidem adductis eorum testimoniosis probat S. Doctor. Ergo penitentia ab Ecclesiis initio eruditiores quique, magisque admirandi Patres, 1. peccatum quocunque Christianorum esse blasphemiam in Spiritum Sanctum; 2. idem peccatum, qua tale, non posse dimitti.

37. Resp. 1. hanc utrinque Auctoris opinionem, quatenus omnia & sola baptizatorum peccata, totidem esse in Spiritum Sanctum blasphemias contendit, ab errore excusari non posse, atque ibidem solempne impugnari ab Athanafio, tum exemplo Corinthi post Baptismum Penitentis; tum & exemplo Pharisaeorum, qui licet ne Joannis quidem Baptisma acceptarent, rei erant blasphemiae in Spiritum Sanctum. An autem eo progreffus sit utrumque, ut blasphemiam omnem in Spiritum Sanctum, atque ideo quocunque Regeneratorum peccata, dimitti umquam posse negaverit, ambigi potest ob implicatum Athanafii locutionem. Nobis pars favorabilior amplectenda videtur, unde

38. Resp. 2. dist. textum S. Athan. Ajunt baptizatos, si recidunt, veniam non consequi, id est multo difficultius confungi, quam ante Baptismum, C. id est, nullatenus posse consequi, idque defectu potestatis in Ecclesia, N. Dno nempe in Scriptis Patronum diligenter observanda sunt, uti ex Albaspinio Lib. 2. Observat. C. 1. apposite mons Parisiensis Theologus: unum quod peccata ante Baptismum commissa adeo extenuerat, ut nulla aut ferme nulla appareret: alterum quod ita exaggerata peccata post Baptismum perpetrata, graviora potissimum, nulla uti spes veniam superesse videatur. Neque vero sibi hunc in modum locuti sunt Origenes & Theognostus, sed Clemens Rom. Ep. 2. ad Corint. Irenius. Lib. 4. Cap. 5. Pacianus in ipsis ad Sympron. Epistolis, Epiphanius har. 59. nu. 5. Hier. Ep. ad Demetriadem cap. 8. his porro, quorum multi de industria Novatianos oppugnarunt, fuisse crimen aliquod irremissibile, immo

gravia

gravia quacumque Christianorum peccata extra veniam fuisse, nemo cordatus exitimaverit. Ergo nec idem exitimari potest de Theognosto & Origene, qui non alter locuti sunt, quam prædicti Patres.

Confirm. quia Origenes pluribus in locis contrarium tradidit. Sic Tomo 15. in Matt. exerte docet, cum qui post Baptisma prolapsus sit, Penitentia reparari posse. Sic Lib. 3. contra Celum Christianis exprobantem, quod etiam post Baptismum homines variis inquinatis Iceleribus suam in societatem recipere: *Item erga peccantes, inquit, quam severa est* ^{Pag. 454.} *disciplina, præcipue contaminatos libidine, quos & sue Republica ejiciunt nostri!* Et tamen, respicientes, hanc securum remissioe recipiunt tandem post longorem melioris mentis approbationem; ita ut nihilominus, quoniam lapsi sunt, ab omni Ecclesiastico gradu excludi debeant; prout ibidem ostendit Adamantius. Ergo nusquam is creditur horum peccata non posse omnino diluiri. Atqui idem concicerit est de Theognosto, cuius nulla hodie superfluit Opera, & cui non plus tribuit erroris Athanafius, quam Origen. Ergo.

Confirmatur iterum, quia neutruius Scriptoris systema erit certo potest ex S. Athanafio, qui ambigebat ipse an eorum mentem esset affectus. Ego, at S. Doctor, ex his que didici, arbitror utrinque sententiam mediorum quadam inquisitione & observatione indigere, ne forte profundior quadam in ipsi illorum dictis mens lateat. In hoc autem dubio reis favendum est, praetertim cum alibi perspicue locuti sunt.

Inst. Atqui juxta S. Athanafium crediderunt Origenes & Theognostus omnia baptizatorum peccata, non comparare solum, sed & simpliciter esse irremissibilia. Ergo.

Prob. subfumpt. ex his ibid. n. 13. Athanafii verbis: *Si eorum causa qui post lavacrum peccant, dictum id fuisse, tum a Christo, Blasphemia in Spiritum non remittetur; tum a Paulo, Impossible est eos qui semel illuminati sunt, &c. illi veniam peccatorum obtinere non possent; cur hominem apud Corinthios Penitentem, in cavitate confirmat Paulus; Galatas vero retrosum abentes partur?.* Cur vero Novatum culpas Penitentiam tollentem, ac dicentem nullam superesse illi veniam, qui post lavacrum peccaverint, fibet verba de illis qui post lavacrum peccaverint, dicta fuere. Atqui absurdum fore & extra remota hac S. Doctoris argumentatio, nisi Origenem & Theognostum de omnimoda irremissibilitate intellexisset. Ex eo enim quod Paulus Corinthium Penitentem recepit; ex eo item quod Novatum Penitentiam tollentem culpat Ecclesia, sequitur eidem gravia peccata remitti posse, nequitum vero quod sine magna difficultate remitti posse. Ergo credidit Athanafius peccata baptizatorum in Origenis & Theognosti mente, non solum difficiliter remitti, sed nullo profus modo remitti posse.

Resp. ad 1. neg. Subf. Ad 2. neg. min. ut enim absurdum non sit Athanafii ratiocinatio, sufficit ut in Origenem & Theognostum impingat sensum ad quem ambigua eorum verba trahi poterant. Id enim & nos quotidie facimus, quia obscura adversariorum verba in omnem movemus sensum, ut vel elabi non possint, vel aquivoce eorum locutionis periculum demonsremus. Atqui saltem quadam utrinque Scriptoris verba adeo implexa erant, ut ipsi dubium esset Athanafio, num fortis profundior quadam in ipsis mens lateret. Ergo merito ea, in omnem, ut ita loquar, eventum, resellit, ne cui sint offendit & scandalo.

Verum ut hac penitus intelligantur, investigata est ipsa Athanasi⁴⁰ opinio, que non parum facilius difficultatur. Itaque

^{jbid. C} Obj. 6. Athanasius pluribus in locis docet blasphemiam contra Spiritum Sanctum profrus esse irremissibilem. Sic ead. Epist. n. 12. Cum autem illos, Phariseos nempe, de multis criminibus prius acusaret Salvator, quod scilicet legem de honorandis parentibus latam propter pecuniam transgredierentur, & Prophetarum dicta respuerent, ac dominum Dei domum sacerent negationis; attamen bortabatur eos ut Penitentiam agerent. Verum ubi ipsorum dicereant (id est, dicere cuperent) in Beelzebub ejercere demonia; non hoc ultra, peccatum simpliciter, sed blasphemiam dixisse tantum, in qua talia profere ausi essent, nec penam effugere, nec veniam obtinere posset.

^{jbid. D} Et num. 15. Polleagam, qui videntur habere legem scientiam, quales tunc erant Pharisei, in infaniam versi fuerint, &c. Divinitatis opera diabolus ejusque demonibus attribuebunt, merito pro tali impietate indeprecabili, (feu , ut infra loquitur, inveniensi) sunt supplicio obnoxii, &c.

Ex iis sic: Peccatum quod nec penam effugere, nec veniam obtinere potest, quod est indeprecabile & inveniabile, dubio procul irremissibile conferi debet. Atqui ex S. Athanasio blasphemia in Spiritum Sanctum est peccatum, quod nec penam effugere potest, &c.

⁴¹ Rep. dicitur, maj. Peccatum quod veniam obtinere non potest absolve & simpliciter, est profrus irremissibile, C. peccatum quod veniam obtinere non potest, comparete tantum, N. maj. atqui . . . Pariter dict. min. blasphemia in Spiritum Sanctum veniam obtinere non potest, comparete ad blasphemiam in Filium hominis, id est longe difficilis remittitur, C. non potest absolve, quasi simpliciter sit inexpialis, N. Itaque contendit, & merito, Athanasius, eam esse blasphemiam in Spiritum Sanctorum conditionem, ut longe difficilis remittatur, quam aliud quocumque peccatum; quia illum ipsum Spiritum, quo peccata remittuntur, directe impedit, & quasi in demonem transvertit, quo nihil potest immanus fingi, nihil scelerius. At nosquam docuit Athan. peccatum illud omnino venire incapax esse. 1. Enim peccatum illud si opponit que in Christum ut hominem committuntur; & haec citio ac facile remitti declarat. *Magnopere* quidem peccat, at eodem n. 15. possunt tamen Celeriter Penitentiam agendo, veniam consequi, cum habeant pro excusatione imbecillitatem Corporis Christi, quem vident sicutem, vel laborantem, vel patientem, &c. & iterum: *Illi cito resipescuntibus veniam Christi donare posse.* Ergo ut sufficiens extet inter utramque peccati speciem oppositio, sufficit ut quod contra Spiritum Sanctum constitutur, nec citio, nec celeriter Penitentia dilui possit.

^{iid. p} 2. Athanasius num. 16. peccati contra Spiritum Sanctum reos facit Iudeos aurei vituli adoratores in deserto. Atqui non ignorabat S. Doctor Moysen horum plurimi veniam obtinuisse, Exod. 32. Neque etiam profrus asserere potuisset, ex iis qui post crimen illud, initio non pauci, sed pluri occisi sunt, ne unum quidem fusile, qui ingruente morte, veniam vel supplex a Deo precatus fuerit, vel obtinuerit.

^{iid. p} 3. S. Doctor Phariseos & Arianos ex aquo reos facit peccati in Spiritum Sanctum, ibid. nu. 22. & tam illis quam iis nullam fore supplici hinc flagitio debiti remissionem declarat, ibid. nu. 23. quod & ad Pneuma-

toma-

tomachios extendit Ep. 1. n. 3. & Ep. 3. n. 7. Atqui non ideo existimat Arianos vel Pneumatichos venir profrus esse incapaces. Hos enim ead. Ep. 3. n. 7. ad Penitentiam hortatur, quia, inquit, fortasse vel sero tandem resipescentes, ante infirmum errorem absigerent ab anima sua. Illos vero, Ariomanitas dico, admitti ipse ad pacem in Synodo Alexandrina anni 362. servata etiam primita dignitate iis qui hereleos Autores non fuissent: Quode adi Benedictinos in Athanasi vita ad an. 362. n. 9.

4. Ipse fui interpres Athanasius in Lib. de communis essentia Patris & Fili, &c. hec loquitur: *Sunt alii, qui in Spiritum Sanctum impingunt, atque ita in Christi Deitatem blasphemias dicunt, nimis quod in principe & minorum ejusdem demonia. De iis intelligentum est quod ait: Non remitteretur neque in praesenti saeculo, neque in futuro. Quin & hoc observandum est, non dirixit Christum, blasphemanti & Penitentiam agenti remissionem dandam non esse; sed blasphemanti & in blasphemia manenti; quandoquidem nullum est peccatum irremissibile in illis, qui vere & ex animo ut per eis, Penitentiam agunt. Hunc quidem Librum Athanasio nonnulli abjudicant. Sed similia habet fragmentum Commentarii in Matth. apud Benedictinos 2. part. pag. 1269, ubi sic: Non dicit Christus: Qui blasphemiam protulerit, egreditur Penitentiam, veniam non consequetur, sed qui in blasphemia perseveraverit. Digna enim Penitentia omnia solevit peccata. Et infra pag. 1270. At Blasphemia aduersus Spiritum (qua est infidelitas, cui nulla conceditur veniam, nisi quis fiat fidelis) neque hic, neque in futuro saeculo impietas & infidelitas peccatum dimittetur. Jam vero peccatum, quod vel infidelibus remitti potest, si fideles sunt, vel aliis, si Penitentiam egerint; non est absolute & implicite irremissibile. Ergo.*

⁴² Inst. 1. Atqui Athanasius expressius docet Blasphemiam in Spiritum omnino esse irremissibilem. Ergo nulla solutio.

Prob. subl. Ex citatis supra S. Athanasi verbis: Si eorum causa qui post lavacrum peccati id dictum fuisset, cur hominem apud Corinthios Penitentem in caritate confirmat Paulus, &c. Unde sic argumentor. Qui supponit blasphemiam contra Spiritum in systemate Theognosti & Origenis profrus esse irremissibilem, iisdemque hoc in puncto consentit, hoc unum redarguens, quod interius Scriptor contendet omnia post Baptismum peccata illam esse contra Spiritum blasphemiam; is certe blasphemiam in Spiritum Sanctum non tantum difficile remissibile, sed profrus irremissibile existimat. Atqui Athanasius, 1. supponit blasphemiam contra Spiritum in mente Theognosti & Origenis esse profrus irremissibilem; ut paulo ante fatebatur. 2. Quod capitale est, iisdem in hoc puncto consentit. Qui enim et duobus maximis momenti capitibus unum tantummodo negat, in alio autem idem profrus cum adversariis suis loquitur, ille iisdem contentur. Atqui id facit, & nihil aliud, Athanasius in tota ad Scaptonem Epistola. Probat equidem exemplo Pauli qui Corinthio facinoroso, & Galatis retrosum abeuntibus induxit; non omnia Regeneratorum peccata esse blasphemias in Spiritum; At blasphemias hujus irremissibilitatem a Theognosto & Origeni, ut sibi videbatur assertam, nedum impugnat, cum iis supponit; quandoquidem propriis corum verbis hanc ubique dicat intentiabilem, incondonabilem, &c. Ergo.

43 Rep. ad 1. neg. Sub. Ad 2. neg. min. pro utraque parte: Neque enim vel supponit Athanasius blasphemiam in Spiritum Theognost & Origeni prorsus esse irremissibilem; vel iisdem, in hac hypothesi consentit. Non supponit primum; tum quia ambigebat ipse de utriusque Autoris sensu; tum quia aliud est ambiguus & periculosa locutionis sensu omnes excutere & impugnare; aliud ut certum supponere, Auctorem eius pejoratum sensum intendisse. Sed nec etiam utriusque Scriptori, juxta sententiam hunc intellecto consentit. Parum enim vel nisi eo loco sollicitus qua ratione blasphemiam in Spiritum dicatur irremissibilem; hoc unum intendit ut probet, non omnia baptizatorum crimen estimari posse blasphemiam in Spiritum Sanctum. Id autem nulla certiori via poterat astruire, quam quodam argumento ad hominem, blasphemiam hujus irremissibilitatem exaggerando. Quo enim major fingebatur, eo perspicue magis appearabat, incesti Corinthii, & Galatarum qui baptizati fuerant, peccata, noa esse blasphemias in Spiritum Sanctum. Hinc

Ad 3. neg. min. duplice de causa, 1. quia poterat Athanasius in uno capite accessorio ex Adversario suorum verbis, sed ad hominem argumentari, ut eos in alio capite, quod praesens controversia summa erat, potentius revinceret. 2. Quia re ipsa non idem loquitur Athanasius, quod apud eum Theognostus & Origenes. Hi enim blasphemiam contra Spiritum adeo irremissibilem facere videntur, ut nonnisi acerbiter aliquando textibus vindicari possint. Contra vero Athanasium se phrasim suam temperat, ut de quadam tantum, non de omnimoda irremissibilitate intelligatur. Opponit enim blasphemiam in Spiritum peccatis, quae summa cum benignitate ab Apostolo condonata fuerant. Ut autem sicut oppositus iste, haud necesse est, blasphemiam in Spiritum prorsus irremissibilem esse; sufficit ut nonnisi difficultime remittatur.

Inst. 2. Sic profectus Athanasius: *Cum vero Novatianus culpo Penitentiam tollentem, & dicentes, nullam superesse nisi veniam, qui post Lazarum peccaverint, si haec verba (Non dimittitur, neque in hoc, neque in futuro seculo) de illis omnibus, qui post Lazarum peccaverint, dicta sunt?* Atqui hec verba manifeste probant blasphemiam contra Spiritum Sanctum, in mente Athanasii omnino esse irremissibilem.

Prob. min. Qui eandem blasphemie hujus irremissibilitatem admittit, quam quad cetera peccata admittebant Novatiani, is omnimodam ejus irremissibilitatem admittit. Atqui Athanasius eandem admittit irremissibilitatem blasphemie in Spiritum, quam admittebant Novatiani quoad cetera peccata. Vincabant enim, teste Athanasio, Novatiani, si omnia baptizatorum peccata, totidem erant blasphemie in Spiritum. Atqui non vicisent, nisi blasphemiam in Spiritum prorsus irremissibilem supponifset S. Doctor. Id enim plane est ac si dicat Athanasius: Si sapit Origenes, qui omnia post Baptismum peccata habet utiblasphemias in Spiritum Sanctum; sapient utique, nec culpandi sunt Novatiani, qui omnia baptizatorum peccata censem prorsus irremissibilis esse. Cur porro si sapit in uno Origenes, sapient in alio Novatianus, nisi quia rapte blasphemia omnis in Spiritum Sanctum prorsus irremissibilis supponitur?

45 Rep. Ad 1. & 2. neg. min. Ad 3. 1. dist. vincebant quantum ad aliquid Novatiani, si &c. C. Vincabant quantum ad omnia, N. Duplex erat erroris

Nova-

Novatiani caput: Primum, quod saltet juxta multos Patres, quos hic sequitur Athanasius, omnia baptizatorum peccata illam credere esse blasphemiam in Spiritum Sanctum, de qua Christus in Evangelio. Secundum, quod Christi verba rigidiore sensu interpretantes, blasphemiam illam omnino irremissibilem esse crederent. Utrumque culpabant Patres, simul quandoque, quandoque divisione. Primum in objecto loco redarguit Athanasius; & merito: quia cum contenderet Origenes, omnia baptizatorum peccata esse illam in Spiritum Sanctum blasphemiam, idem haec ex parte sentiebat cum Novatianis. At secundum eo loci non attingit S. Doctor. Forte. Nonne examinasset gravitatem peccati contra Spiritum Sanctum; quod irtumque his subindicat verbis, que ejus ad Sciripionem Epistolam claudunt: *Hæc paucis tibi, ex is que didiceram* ^{ibid. 1.} scripsi. Tu vero non ut perfectam doctrinam, sed tantum ut occasionem a me ^{ibid. 2.} tibi datam accipe. Restat tibi ut accuratem sententiam ex Evangelico dicto & ex Psalmis decerpis, &c. Immo, non ita difficile crediderim, S. Doctor tunc temporis nonnihil in id propendit, ut peccatum in Spiritum irremissibilem crederet, non equidem ex parte clavium, sed ratione voluntatis, que Christi propitiatione definita, in malo confirmata sit. ^{ibid. 3.} Quamquam, ut diximus, haec sic voces semper temperaverit, ut & semper legitimis sensu capaces forent; & ipse, clarus deinceps loquendo, prout locutus ostendimus*, varietatis redargui non posset.

Resp. 2. aliter dist. Vincabant, seu culpandi non erant Novatiani, ^{153.} quatenus dicebant omnia peccata ex parte Dei esse irremissibilia, id est, ⁴⁶ difficultime remissibilia, C. quatenus dicebant esse irremissibilia ex parte clavium, N. Huc ergo redire potest Athanasii ratio[n]atio. Culpantur Novatiani, dum dicunt, M[ichi]am v. gr. nonnisi difficultime posse remitti; cum can facile & cito remiserit Apostolus incepito. Atqui in eo culpandi non erunt, si valeat Origenis sententia. Hæc enim si valeat, omnia Christianorum peccata sunt contra Spiritum Sanctum. Atqui peccata omnia, que sunt contra Spiritum Sanctum, ex parte Dei sunt irremissibilia, id est, remissi difficultima. Id enim & fatentur Novatiani, qui horum misericordiam a Deo concedi posse numquam negaverunt; & Novatiani non illubenter concedunt Catholicis. Ergo admissa Origenis sententia culpari non possunt Novatiani quantum ad irremissibilitatem ex parte Dei. Hanc autem solam, non vero eam que se tenet ex parte clavium, eo loci expedit Athanasius.

Inst. 3. contra utramque solutionem. Ex Athanasio, in systemate Origenis culpari non possunt Novatiani, prout Penitentiam tollunt. Atqui Novatiani prout Penitentiam tollunt, tollunt Ecclesie claves, & gravis cuiuscumque peccati irremissibilitatem adstrinxunt. Ergo.

Resp. dist. min. Novatiani. & hanc dogmatis eorum partem non spectat eo loco Athanasius, C. fecus, N. Is enim unus erat S. Doctoris scopus, ut ostenderet, admissa sensu Origenis opinione, redargui non posse Novatiani, seu dum universi post Baptismum peccatores dure tractarent, utpote reos omnes peccata contra Spiritum Sanctum; seu dum cuncta baptizatorum peccata ex parte Dei ipsius certo quodam sensu irremissibilia proferrentur. Quod vero pertinet ad clavium potestatem, non est Athanasii mens circa illud caput in Epistolis ad Sciripionem inquirenda: cum de illa ne verbum quidem habeat.

habeat. Quod autem loci non docuit, docuit alibi, tum scriptis, tunc sua erga Arianos ad unitatem redeuentes agendatione. De quo supra p. 155.

^{Pag. 48.} Objic. 7. S. Hilarius Cap. 12. in Marth. num. 17. hoc loquitur: *Cum cetera diicta gesta liberali venia relaxentur, caret misericordia, si Deus negetur in Christo.* Omnia peccata cuiuscumque generis remittenda, blasphemiam in Spiritum Sanctum non remittendam esse. Quid enim tam extra veniam est, quam in Christo negare quod sit? Atqui peccatum quod misericordia caret, & quod extra veniam est ex parte Dei, irremissibile est ex parte Ecclesie.

^{49.} Resp. 1. neg. min. In praesenti enim Ecclesia cum Novatianis controvicia, illud dumtaxat peccatum ex parte Ecclesie irremissibile dicere, quod Ecclesia homini licet sincere contrito relaxare non posset: non autem illud quod defectu contritionis & gratia non remitteretur.

Resp. 2. dist. textum Hilarii: Blasphemia in Spiritum caret veniam illa liberali, qua ceteris peccatis non ita agre tribuitur. C. omni profus veniam, N. infra enim Cap. 18. n. 10. tradit. S. Doctor, quod omnium OMNINO peccatum veniam Deum nobis largiatur; quam defacto largitus est, non sis rautum qui Christum negaverant, sed & necaverant. Et vero Ariani Deum negabant in Christo: & tamen Arianos ad unitatem sincere redeuentes ambibus ulnis inscripriebat Hilarius.

^{T. 4.} Objic. 8. Nemo Catholicus dogma melius intellexit quam S. Pacianus: Atqui is rotunde agnoscet cum Novatianis veniam totius expers esse peccatum in Spiritum Sanctum. Seilicet enim respondens Semproniano, qui illud Evangelii: *Non remittitur ei in hoc seculo,* &c. ad omnium post Baptismum peccata exendebat. *Aut ego fallor,* inquit, *aut illud exemplum contra te valeat.* Nam si omne peccatum & blasphemia relaxabitur, video veniam Paenitentibus non negari. Sed qui in Spiritu Sancto blasphemaverit, ait, non remittetur ei. Soles totas percurriere lecture: cur hic non legisti, quid sit illud, in Spiritu Sancto. Hoc est in Spiritum Sanctum deligiisse, in ea blasphemasse que per Spiritum Sanctum gereretur: . Hoc est ergo quod non dimittitur: reliqua boni Paenitentibus, Semproniane frater, donantur. Atqui hic unum saltum peccatum, Novati sensu, irremissibile constitutus Pacianus. Ergo.

^{51.} Resp. ad 1. & 2. neg. min. Ut enim jam ad Athanasium advertimus, duo erant Novatiani erroris capita: alterum, quod omnia baptizatorum peccata forent contra Spiritum Sanctum; alterum, quod peccatum contra Spiritum Sanctum irremissibile fore. Primum folide impetravit Pacianus in objecto loco; alterum, ut Sempronianum acris urget, permittit, sed non concedit. Immo jam ante disertum negaverat his verbis: *Cum enim Christus dixit: Quaecumque solveritis, erunt soluta, nihil except, non magna, non modica peccata.*

^{52.} Et vero, idque notatum velim, Pacianus aliquie Ecclesie Doctores, cum blasphemiam in Spiritum non remitti dicunt, nihil aliud dicunt, quam ipse Christus. Ergo non magis dicendum est ab iis cinnimodani blasphemie huius irremissibilitatem admitti, quam a Christo admisum fuisse. Ergo sicut Christus de summa tantum difficultate intelligi debet, ita & Patres. Ergo cum blasphemiam hanc irremissibilem, vel potius, numquam remittendam statuunt, non de absoluta, sed tantum de comparativa

ire-

irremissibilitate intelligendi sunt; qui videlicet longe difficulter remittitur illud peccati genus, quam aliud quocunque. In ceteris quippe peccatis, ait ibid. Pacianus, aut errore labimur, aut metu framigimur, aut carnis infirmitate superferimur. Hic vero summa quedam & infanda cecitas est, non videre quod videas, & Spiritus Sancti opera diabolo deportare. Soluto huc nonnullis alius Patribus, Ambrofio praelatum, accommodari potest.

Objic. 8. S. Ambrosius Lib. 2. de Penit. Cap. 4. *Hos ergo qui hec loquantur, id est, qui Christi opera diabolo tribuant, negat ad veniam pertinere.* T. 2. Et paulo infra: *Responsum est igitur a Domino blasphemia Phariseorum;* & ideo his potestatis sua gratiam negat, que in remissionem peccatorum est, qui celestem eius potestatem diabolico fidant suffragio vindicarunt. Sed quia a venia, immo & a gratia, veniae principio, excludantur, peccati remissiam obtinere non possunt.

Resp. dist. min. qui a venia & gratia excludontur secundum quid, peccati remissionem obtinere non possunt, N. qui a venia & gratia excluduntur absolute, Subd. non possunt peccati remissionem obtinere, ex defectu bona dispositionis, C. defectu clavum, N. In praesenti materia occurrit finitima quæstiones duæ. Prima, num Deus sis a quibus certum uisque ad gradum desertus est, omnem omnino gratiam subtrahat. Secunda, num Ecclesia prohibitorum sit certum peccati genus dimittere, iis etiam qui congra Penitentia indicia dederint. Non desunt & Theologis, qui omnem certi generis peccatoribus gratiam subtrahi contendant: & hi circa textus Patrum objectos nihil habent difficultatis: quia quod Ecclesia impotentem peccata remittere non posse, culpa est ipsorum, non Ecclesie defectus.

Sed quia mitiorem, & quantum videtur, consentaneam magis divine longanimitati, Scriptura, & Traditioni sententiam amplexi sumus in Tracto de gratia: credimus idcirco, Ambrosium & alios Patres, docere quidem certa quedam peccata, qualis est blasphemia in Spiritum Sanctum, longe difficulter quam alia remitti ex parte Dei, & consequenter ex parte clavum: at docere simul ea absolute & simpliciter remitti posse. Id autem nobis de Ambrofio potissimum constat. Sic enim ibid. Novatianos compellat: *Revertimini ad Ecclesiam, si qui vos separaverint impie; omnibus enim conversi pollicentur veniam; quia scriptum est: Omnis qui invocaverit nomen Domini, salvi erit.* En generale principium, cui ne quidpiam defit, sic prosequitur Ambrofius: *Denique etiam Iudeorum populus, qui dicebat de Domino Iesu: In Beelzebub principe demonorum ejici demonia, qui prophete blasphemabat in Spiritum Sanctum, Peri predicatione vocatur ad Baptismum, ut sceleris tanti merita deponat: Ubi blasphemia in Spiritum preparatur ex parte Dei remedium in Baptismo. Sed neque idem remedium lapso ulli deest ex parte Ecclesie: sic enim jam ab eisdem Operis limine loquitur Ambrofius, Lib. 1. Cap. 2. sed negant Novatiani ibid. 2. his oportere reddi communionem, qui prævaricatione lapsi sunt. Si num tam 394. T. tamen crimen exciperent sacramenti, cui veniam negarent, dico quidem, sed tamen divinis tantum redargui videntur sententia, assertioribus tamen suis convenient; Dominus enim crimen nullum exceptit, qui peccata donavit omnia. Ergo ne unum quidem est crimen, cujus concilio, modo Penitenti, communionem juxta divinas sententias reddi non oporteat.*

Inst.

Inst. 1. Hic concedit Ambrosius de blasphemia in Spiritum, quod negat de ceteris peccatis. Atqui nihil plus de blasphemia in Spiritum concederet, quam de ceteris, aut saltem de pluribus peccatis, nisi hanc haberet pro omnino irremissibili. Neque enim est erat S. Doctor, qui omnia quecumque præter blasphemiam hanc peccata, facile remissibilia esse crederet. Ergo.

56 Resp. neg. min. Duo generatim Ambrosio, ut & aliis Novatianorum impugnatoribus probanda incumbebant, 1. blasphemiam in Spiritum esse speciale quoddam peccati genus, prouide non omnia baptizatorum peccata esse blasphemiam in Spiritum; 2. nequidem blasphemiam hanc omnis prorsus venia expertem esse. Primum ut ostenderent, circumque accedentes ad Novatianos argumentabantur ex ipsa peccata in Spiritum Sanctum irremissibilitate, quæ cum ei specialiter attribueratur, consequens est, non omne peccatum esse in Spiritum Sanctum, & hoc facit Ambrosius in obiecto loco: Ut autem alfruerent secundum, varia Scripturis petebant testimonia, ex quibus perspicuum foret, Dominum nullum prorsus a venia, crimen exclusile, eumque partim in Baptismo, partim extra, peccata omnia condonasse; & id in adductis textibus facit Ambrosius.

57 Inst. 2. Idem S. Doctor Lib. 1. de Spiritu Sancto, Cap. 3. expendens hunc ipsum Evangelii textum, ait: Quod si quis corporis specie deceperit humani, remissus aliquid sentit de carne Christi quam dignum est, habet culpam; non tamen exclusus est a venia. Si quis vero Sancti Spiritus dignitatem, maiestatem & potestatem abneget; non potest ibi esse exoratio venia, ubi sacrificii plenitudo est; quia qui Spiritum negavit, Deum Patrem negavit & Filium. Atqui peccatum quod excluditur a venia, & venie exortatione, prorsus est irremissibile. Ita ferme Morinus. L. 9. de Penit. Cap. 28.

58 Resp. ut temper, dicit et irremissibile ex parte clavum, N. ex parte subiecti. Subd. quatenus admodum difficile est, ut tantum crimen pari satisfactiōne eluat, C. quasi id prorsus impossibile sit, N. itaque loage difficilius remittitur peccatum quod ex loci impugnat Ambrosius, propter quod illi plus insit malitia ac superbia, quam infirmatus peccato: at non ideo illud omnis indulgentia expers facit S. Doctor; tum quia nullus crimen a venia exceptum fuisse docet; tum quia Macedonians ab hereti redeuentes nulquam exclusit a venia, & hi tamen ex coram numero erant, qui Sancti Spiritus dignitatem, maiestatem & potestatem immanni sacrilegio abnegabant.

59 Inst. 3. S. Ambrosius Lib. de lapſi Virginis consecrate, Cap. 8. n. 38, hac loquitur: Inhere Parvitate usque ad extremum vite, nec tibi presumas ab humana die veniam dari; quia decipit te, qui hoc tibi polliceri voluerit. Quae enim proprie in Dominum peccasti, ab ipso solo te convenit in die iudicii expellere remedium. Ergo est aliquod crimen, quod a Deo solo, non autem ab humano die remitti possit.

60 Resp. 1. Non defunt qui Librum hunc S. Doctori abjudicent. Certe non negant Benedictini Operis hujus phrasim ab Ambrosiana differe.

61 Respondent 2. idem, quondam Ecclesie morem fuisse, ut atrocium quovisdam criminum reis, ne in morte quidem veniam & reconciliatio concederetur; quod eidem quantum ad extremo supplicio confundentes, diu viguit in Gallia. Porro graviora inter crimina recenserunt indubie potuit crimen lapſi Sustannæ, quæ post promissam ad aras virginitatem, vitari se ab impi-

impudico adolescenti sepius passa, etiam ex eo conceptum infastem necessario dicebatur, non sine magno Iudaorum ac Gentilium scandalo. Huic ergo, si veniam negat Ambr. aut quisvis alter, non ex clavum defecū, sed ad terrorem, & ex severitate disciplina. Sed de hoc infra.

62 Resp. 3. & hunc Ambrosii sensum esse posse, quod lapſa virgo apud Deum longe principalius quam apud Ecclesiam, delicti sui remissionem inquirere debet: quia sceleris tanti condonatio, quasi Deo reservata sit; camque homines timide tantum & incerte polliceri possint, licet vere Penitentibus dare non prohibeantur; cum nullam a venia crimen excluderit Salvator, prout alibi docet Ambrosius. Et vero S. Doctor totu virum conatu lapſam virginem hortatur ad penitentiam: Hec tu tecum cogitans, inquit, proprii facti tu ipſa iudex esto crudelior. Talis vita, talis actio Penitentia, si fuerit perseverans, audiret sperare, et si non gloriata, certe pone evacuationem. Atqui ex Ambrosio ipso Lib. 1. de Penit. Cap. 1. Nemo potest bene agere Penitentem, nisi qui & a Deo & ab Ecclesia speraret indulgentiam. Ergo.

Objic. 9. Hier. Ep. ad Marcellam, ubi expendit quid sit blasphemia in Spiritum Sanctum; postquam dixit non esse illius reos, qui tormentis T. 4. l. compulsi & variis evicerati cruciabibus, Dominum denegarent, sic pergit: Probst itaque Novatianus aliquem de his qui sacrificare compulsi sunt ante tribunal Judicis, respondit, omnia quæ in Evangelio scripta sunt, non a Filio Dei, sed a Beelzebub principe demoniorum sunt perfæcta: Et tunc poterit approbare irremissibilem in Spiritum Sanctum esse blasphemiam. Et infra: Doceat igitur Novatianus aliquem negatorem, Beelzebub vocatus Christum, & ultro referat gradum, negatorem non posse veniam consequi post ruinam. Idem docet in Cap. 12. Matthei. Atqui admittit Hier. blasphemiam ipso Novatiani sensu irremissibilem. Et hinc fatetur futurum ut negotatores veniam consequi non possint, si ante Judicium tribunal Christum vocalent Beelzebub. Ergo.

64 Resp. neg. min. Nam permittit quidem Hier. sed non concedit blasphemiam in Spiritum esse irremissibilem, prout jam de Paciano & Ambrofio diximus. Scilicet enim, ut apposite tradit Natal. Alexander cit. dissent. 22. Novatiani peccata qualibet a Christianis post Baptismum commissa expiari posse negabant, maxime vero Christi, Christianique nominis abnegationem, hoc freti argumento: Peccatum blasphemie in Spiritum Sanctum est irremissibile. Atqui negatio Christi, & fidei ejusdem est blasphemia in Spiritum Sanctum. Ergo est irremissibilis. Hoc impedita arguento Marella recurrit ad Hieronymum, penes quem erat utramque, aut utram vellet propositionem inficiari. Sed quia Major intricata erat, plusque exigebat examinis, quam tunc impendere poterat S. Doctor, idcirco hanc non quidem concedit, sed Philosophorum exemplo Petri cui ruine negationis crimen dimissum est; tum quia in Novatiano systemate blasphemia in Filium hominis eadem foret cum blasphemia in Spiritum Sanctum. Cur autem Novatiani argumenti partem alteram tunc temporis non expendat Hieron. hanc ipse ratione reddit: Fuerat quidem, inquit, prolixius disserendum; sed quoniam amici, & qui ad nostrum hospitium conveniunt, presentiam nostram negare p. 165.

non possumus; & tibi non statim respondere, vixum est arrogans; latam disputationem brevi sermone comprehendimus. Ceterum alibi idem cum ceteris sentit S. Doctor, sup. p. 131.

Quod addit idem in Cap. 12. Matth. ceteris peccatis veniam dari, non autem si quis vel blasphemaverit in spiritum sanctum; vel de filio hominis dixerit: immundum spiritum habet; probat magnam utriusque peccati venie difficultatem, praesertim ex parte peccantis, non omnimodam impossibiliterem.

65 Obijc. 10. S. Anselmus expendens Matthaei Cap. 12. de iis qui veritatem cognitam impugnant, huc ait: Tales in diabolicum peccatum cadunt, & Deus deferit eos sicut Iudam, ita quod non possint penitire, nec humiliare se, sed per obstinationem detinunt justum: illud peccatum est irremissibile: & hoc vocatur peccare in spiritum sanctum. Ergo.

66 Resp. dist. ant. Est irremissibile ob pravas subiecti dispositiones, & voluntatem in malo confituntur, tuncque nonnulli moraliter est irremissibile, C. est irremissibile defectu potestatis in Ecclesia, N. Itaque certorum criminum reis subterantur ubiores gratia; quæ autem non negantur, sicut per obdurateam voluntatem frustrantur effectum. At nec ideo labeficit clavum auctoritas, que aliqui ne in extremis quidem ob æquiva conversionis signa, huiusmodi peccatoribus succurrere posset; nec statutus omnimoda ex parte Dei irremissibilis, qui ipsos etiam indurat, esti ut plurimum inutiliter, visitat in miserationibus suis. Hinc faciet in decursu Anselmus peccatum in spiritum absolute remitti posse.

67 Obijc. 11. Ex P atribus, facilitas venie est incentivum peccandi. At qui non decebat ur Christus Ecclesia traderet facultatem, quæ incentivum effet peccandi.

68 Refp. dist. maj. Est incentivum peccandi, ab iis qui sanctam Evangelii feueritatem nesciunt, & pulvillo confundunt sub omni cubito ad capienda animas, C. secus, N. Hic extrema duo, desperationis aliud, aliud incendente per faciliorem veniam libidinis. In primis impinguunt Novatiani. Si enim, ait Aug. Hom. 27. inter 50. clauderetur aditus Penitentie, nome ille peccator tanto magis adderet peccata peccatis, quanto magis desperaret sibi ignosci. Dicere enim damnum sum, quare jam non vivo ut volo? In secundum prouunt, qui levia & gravia peccata paribus altimant mensuris. Utrunque declinant, qui sanctas discipline legese vettiglio sequuntur.

An Ecclesia quadam certis criminiis veniam olim demegaverint infra, discutiemus. Unum hic monere est, id, si quandoque faecum sit, non sensu Novatianorum, seu ex existimata clavum impotencia, sed ex rigore dumtaxat disciplina.

ARTICULUS SECUNDUS.

An mortale unum fine alio dimitti posse.

Q UAM fuso precedentem, tam levi questionem præsentem calamo expediemus.

Not. porro difficultatem moveri tantum de remissione peccati prout secundum viam ordinariam fieri consuevit, id est vel per contritionem

pet-

perfectam, vel per ipsius Sacramenti applicationem. An enim de potentia extraordinaria possit Deus per extrinsecam condonationem peccatum unum fine alio remittere (prout exitimat Suarezius ad q. 86 disp. 10. sec. 1. nu. 3.) parvi admodum interest, quia id nusquam facturus sit. Questione igitur his conclusa limitibus, sit cum S. Thoma cad. qu. art. 3.

Conclusio. Non potest per Penitentiam peccatum unum mortale fine alio remitti.

Prob. 1. Ex Lib. de vera & falsa Penitentia, quod Opus esti perpetram ratione Augustinus affigit S. Thomas, cum auctor adducat quamdam Augustini sententiam impugnet; bone tamen nota esse conflat. Sic autem haber Cap. 6. Sunt plures qui penitent peccasse, sed non omnino; reservantes sibi que san in quibus delectentur, non animadverentes Dominum simul mutum & sursum a demoni liberasse, per hoc docens nos, numquam nisi de omnibus san. Ubi Conclusio nostra expresse continetur.

Prob. 2. Peccatum non potest remitti sine vera Penitentia. Atqui nulla est de uno peccato mortali vera Penitentia, nisi simul sit de ceteris omnibus. Vera enim Penitentia peccatum odit, quia est contra Deum super omnia dilectum, prout ibid. loquitur S. Thomas. Atqui virtus que peccatum odit hoc sensu, necessario peccatum quocumque mortale odit. Ergo.

Prob. 3. Non remittitur, iuxta solitas providentias leges, mortale peccatum sine infusione gratia. Atqui gratia incompossibilis est cum quocumque mortali peccato. Alioquin idem homo simul esset amicus & inimicus Dei, Cali heres simul & inferi. Ergo.

Obijc. 1. Eorum qua non sunt connexa, unum potest auferri simulacrum. Atqui peccata non sunt lecum connexa, ut fatentur omnes.

Refp. cum S. Thoma ibid. ad 3. Peccata non sunt connexa quantum ad conversionem ad bonum commutabile: Qui enim pecuniam inhiat, mulieres non raro aversatur, C. Non sunt connexa, quantum ad averseacionem a Deo, N. Jam vero qui a Deo in uno aversus est, cum eo in gratiam redire nequit. Ergo manet, ut ante, inimicus Dei. Ergo idem manebit semper, nisi quas contraxit labes, simul & semel abluat.

Obijc. 2. Peccata sunt quadam debita, que in Oratione Dominicana relaxavit nobis peccatum. Atqui unum debitum sine alio dimitti potest.

Refp. cum eod. ad 4. dist. debitum rei exterioris, puta pecunia, potest dimitti sine alia, C. debitum culpe, N. Remitti potest debitum exterioris sine alio, quia debitum huiusmodi nec ex parte debitoris, nec ex parte creditoris contrariatur amicitie, immo hanc sapientissime supponit. At vero debitum culpe ex parte Dei & hominis amicitiam dissolvit. Hac autem, nisi tota simul, redintegrari non potest.

Inst. ex S. Gregorio Hom. 10. in Ezech. obi alludit ad id Amos 4. Plui super manu Civitatem, & super alteram non plui; Cum aliquis ab aliis se vitius corrigit, atque ab aliis emendari contemnit, una eademque Civitas & ex parte compluit, & ex parte arida remanet. Unde pergit S. Pontifex: sunt quidam, qui alia in se vitia resecant, sed in aliis graviter perdurant. Sed qui ex celesti pluvia vita quadam resecant, dum perdurant in aliis, unum peccatum sine alio auferunt. Ergo.

Resp. neg. min. illud enim verbum Gregorii non est intelligendum quantum ad remissionem culpe, sed quantum ad cessationem ab acta; quia interdum ille qui

qui plura peccata confusis committere, deferit unum, non tamen aliud: quod, et si auxilio divino sit, non tamen pertinet usque ad remissionem culpe. Unde definit quidem habitus unus viii, & non aliis, integra manente culpa, at ibid. Suarez in Commentario.

78 Obijc. 3. Peccata per Dei dilectionem remittuntur homini. At qui potest Deus hominem diligere quantum ad unum, & ei offensus esse quantum ad aliud. Deus enim peccatorem diligere quantum ad naturam, & odit quantum ad culpam.

79 Refp. dicitur. min. potest Deus diligere in ordine naturali & offensus esse, C. potest diligere in ordine gratiae vel gloriae, ad quem pertinet remissio peccatorum, & simili odise, N. Sic enim homo & duobus Dominis servire, & a Deo, dum etiam Dei mimico serviret, diligenteret. Sed & quidni tunc ab utroque post mortem suo modo remuneretur?

Queres an quantum ad remissionem eadem sit peccati venialisatio, que mortaliter.

80 Refp. neg. Constat enim veniale unum sine alio remitti posse, & sepius de facto remitti; quia quae impedit ne mortale unum remittatur sine alio, non militant in puris venialibus. Quandoquidem gratia iustificans, qua mortalita omnia abigit, vel nullum, venialis compatisit. Deinde mortalia omnia secum quoad aversionem a Deo connexa sunt; non item venialis.

Ceteras quae hic circa venialium remissionem proponi solent questiones commodius, meo quidem iudicio, expendam ubi de contritione.

ARTICULUS TERTIUS.

An Penitentia peccata vere dimittat, solumve dimissa declaret.

81 CIRCA praesentem controversiam triplex est potissimum sententia. Prima heterodoxorum, qui solvendi potestatem Ecclesia concessam reponunt in exteriori ministerio, per quod concionatores declarant Pastores, sua resipiscitibus peccata remissa esse. Doctrinam hanc nigro theta perfrinxit Tridentina Synodus Sess. 14. Can. 9. his verbis: *Sed quis dixerit absolutionem sacramentalē. Sacerdos non esse actum judicialē, sed nudum ministerium pronuntiandi & declarandi remissā esse peccata confitenti, modo tantum credit se esse absolutum: anathema sit.* Hujus autem Decreti veritas patet ex iis quae diximus Cap. 2. Concl. 3. ubi ligandi & solvendi potestatem ab Evangelii predicatione omnino divergant esse ostendimus.

82 Secunda est Magistri sententiarum Lib. 4. dist. 18. qui principiū inflat supponens contritionem perfectam in Penitentibus prærequisiri, ut a Sacerdote absolvī valide possint, hinc deducit, quod Sacerdotes peccata dimittunt vel retinent, dum dimissa a Deo vel retenta judicant & offendunt. Idem cum Magistro sensere S. Bonaventura, Gabriel, Major, Alesius, aliquique ne pauci, nec insimi nominis.

Hac occasione dubium emergit duplex, 1. An isthac Lombardi opinio ab heterodoxorum opinione rie ipsa differat. 2. An satis differat, ut Tridentino anathemati subtrahi possit.

83 Quod ad primum attinet, constat Novatores, ea Scholasticorum opinione, quafi

quali errori suo confona foret, immerito proflus gloriari. Scilicet enim docet cum sequacibus suis Magister, 1. Penitentiam verum esse novæ legis Sacramentum, cuius Minister non solum agat divinæ clementie præconem; sed judicem, qui audit poenitentis confessio iuridice declarat peccata esse remissa. 2. Contritionem quantumcumque perfectam non delere peccata nisi in ordine ad claves Ecclesiæ. 3. Absolutionem producere gratiam secundam, seu augmentum gratie sanctificantis. Novatoribus vero nec Penitentia Sacramentum est, nec confessio necessaria, nec absolutio actus judicialis, qui animam faciat mundiorum. Unde nulla his clavim potestas, nisi vel predicatione Evangelii, vel exterioris pœnitentie impositio, aut ejusdem relaxatio.

Quod vero spectat ad secundum, negare multi proscriptam fuisse in Pseudoformatorum opinione opinionem Magistri, 1. quia hic ab illa capitaliter discrepat, ut mox vidimus; 2. quia Dom. Soto & Alphonsius Salmeron, qui Trid. Concilio interfuerunt, Magistri opinionem refellunt, hic quidem Tom. 11. Tract. 18. ille vero in 4. dist. 20. q. 2. neuter tamquam causa Concilio damnatam fuisse affirmat. In idem adducit Tournebys verba huc Andrez de Vega Lib. 12. de Justific. Cap. 33. *Excommunicatione non est eos, veteres Scholasticos, sensisse cum illis Novatoribus, qui absolutionem Sacerdotum inanem credunt. Nam & ad augmentum gratie, & ad remissionem penitentie debite pro peccatis omnibus, rite sua peccata confessi utiliter eam esse tradiderunt; & hac ratione iuri eos possumus, ne videantur aduersari definitionem Ecclesiæ.* Mihi tamen dubium est an textus iste Tridentini Theologi mente exhibeat; tum quia Vega Opus suum publici juris fecit ann. 1548. prouide tribus circiter annis antequam haberetur fessio decima quarta Concilii Trident. rnm & quia nonnisi Sessionibus Patris III. interfuit, uti videris in Indice Jacobi Quetif. Ut ut est, Palauicinus, qui in his plurimam meretur fidem, exerte scribit Libr. 12. Hist. Cap. 12. *Concilium eorum tantum errorem damnavisse, qui dicebant absolutionem eis inuidum ministerium declarandi peccata esse remissa.* Aliunde vero fapius repetit idem Scriptor, sollicitate cantum fuisse Tridentinis Patribus, ne opiniones utrinque disputatas in Scholis ullatenus laderent. Quin & post Trid. non defutare graves Theologi, qui telle & referente Launojo in Disser. de mente Concilii Trid. circa contritionem, &c. part. 2. Cap. 2. & 3. witraffio q. 3. p. 193. &c. Magistri sententiam de prærequisita ad absolutionem sacramentalē perfecta caritate propugnauerint: quod dubio procul non fecissent, si hanc a Tridentino reprobatum fuisse constitueret.

Fatendum tamen opinionem hanc, etiā a Wicelassaliorumque Novatorum errore insigniter discrepat, hanc satis cum Tridentino congruere, qua parte contendit absolutionem non remittere culpam, sed remissam declarare. Hinc eam plerique ut temerariam atque erroneam rejiciunt cum Vaque hic q. 84. dub. 2. Suarez disp. 19. sec. 2. Estio in 4. dist. 18. §. 3. Et hanc partem ampliæ est Sacra Facultas Parisiensis, cum ann. 1638. notarit doctrinam Claudi Segunor, Oratoriæ Presbyteri. Quode infra. Sit jam

CONCLUSIO. Absolutio sacramentalis, non tantum declarat remissa esse peccata, sed ea vere & proprie coram Deo dimittit.

86 Prob. 1. ex Scriptura. Mart. 16.19. ait Christus Petro: *Tibi dabo claves Regni Caelorum, & quodcumque solvere super terram, &c.* Atqui dantur claves ut vere aperiatur ostium, non ut jani apertum fuisse declaretur.

Joan. 20. 23. *Sicut misit me vivens Pater, & ego mitto vos:* *Accipite spiritum Sanctum, Quorum remisericordia peccata, remittuntur eis, &c.* Unde sic 1. Christus eadem Apostolos suos instruit potestate, quantum ad peccatorum remissionem, quam ipse a Patre suo accepérat. Atqui Christus non accepérat a Patre solam potestatem declarandi peccata esse remissa, sed & ea vere remittiuntur. Hanc illum sibi vindicare intellexerunt Pharisæi, cum indierent dicentem Paralyticu, Lue. 5. *Remittunt tibi peccata, hinc istuc corum querimonia: Qui est hic qui loquitur blasphemias? Qui potest diminutre peccata nisi filius Dei?* Neque vero his adeo mirum accidit, quod Christus declarasset haec Paralyticu dimissis esse peccata; cum id Davidi a Nathan factum esse non ignorarent. Nendum autem hunc Phariseorum intellectum emendaverit Christus, statim & verum esse, & immerto redargui comprobavit restituta per miraculum Paralyticu sanitate: *Ut autem sciat, inquit, quia Filius hominis habet potestatem in terra diminutre peccata sit Paralyticu. Tibi dico surge, &c.*

2. Vox remittere non aliud significat cum agitur de Penitentia, quam cum de Baptismo. Utrobius enim eodem sensu protegunt & accipiunt in Scriptura & Traditione: secundum id jam adducimus Cyrilli Alexand. L. 12. in Joan. *Duobus modis Dei spiritu afflati homines peccata remittunt ac retinent, vel cum dignis admittunt ad Baptismum, & indignis excludunt; vel cum Penitentibus ignorantur.* Atqui remittere, cum de Baptismo agitur, non idem est ac remissum declarare, ut ipsi sponte contenetur adverteri.

3. Si vox remittere Joan. 20. metaphorice pro nuda remissi peccati declaratione accipi potest a Calvinianis, poterit & a Socinianis eadem vox Lue. 5. & alibi passim accipi metaphorice: & sic corruct grave quod hinc adversum Socinianos urgent Calvinianum argumentum ad probandam Christi Divinitatem: Ubi enim de simplicissima voce agitur, quod alias licet, alias illicitum esse non potest. Atqui tamen graviter sufficiunt Calviniani Socinianis, quod hi peccatorum remissionem quam sibi vindicat Christus, metaphorice interpretentur.

87 Prob. 2. ex Patribus. Qui enim vel disertum docent peccata a Sacerdotibus vere & proprie remitti; vel certa constituant principia qua cum opinione absolutionis mere declaratoria compati non possunt; hi profecto tententia nostra proflus lustrantur. Atqui ex Patribus alii, &c.

88 T. 2. p. 79. Prob. min. pro prima parte, 1. ex Athanasio in iſtud Evangelii: *Invenietis pulmum alligatum, ubi sic habet S. Doctor: Si nondum soluta sunt vincula tua, trade te ipsius Discipulis Iesu, Adhuc enim qui nos solvant accepta ea a Salvatore potestate; Quodcumque ligaveritis super terram, &c.*

T. 1. p. 304. 2. Ex S. Chrysostomo Lib. 3. de Sacerd. Cap. 6. cuius verbo scredidit novus interpres: *Corporis lepram purgare, immo postius nullatenus purgare, sed purgatos probare tantum, Iudeorum Sacerdotibus licet. Hi vero, nova legis Sacerdotes, non lepram corporis, sed immuniditiam animae, non purgatum probandi, sed prorsus purgandi potestatem accepérant.*

T. 2. p. 3. Ex S. Ambroſio Lib. 2. de Penit. Cap. 2. *Impossible videbatur per Penitentium peccata dimitti: concessis hoc Christus Apostolis, quod ab Apostolis ad*

Sacerdotum officia transmissum est. Idem docent alii plurimi e quibus adi S. Leonem Ep. 82. alias 91. Cap. 3. Atqui hic traditus potestas vincula solvendi, non tantum soluta declarandi; potestas purgandi anima immitidiam, non purgatum probandi; potestas demum tanta, ut eam mortalium cuipiam concedi impossibile videretur: qualis sane non est potestas mere declaratoria. Ergo. Jam.

Prob. ead. min. pro secunda parte. Si Sacerdotum potestas mere foret declaratoria, non delerentur peccata in terris, nisi prius soluta essent in Calo; nec certe solvereetur per Penitentiam ut solvuntur per Baptismum; non demum de eorum salute metuendum foret, qui ante mortentur, quam si Sacerdotibus soluti essent; quandoquidem jam prius a Deo soluti essent, & ex mortuis suscitati. Atqui contra docent Patres, 1. peccata prius solvi in terra quam in Calo, ita ut Sacerdotus sententia tententia Celi precedat. Sic S. Hilarius in Cap. 16. Matth. O Beatus Cali Janitor, cuius arbitrio claves eterni aditus traduntur, cajus terrestre iudicium presudicata auctoritas sit in Calo; ut que in terris ligata sint a soluta, statui eiusdem conditionem obtinere in Calo. Sic S. Chrysostom. 5. de verbis Iacob: *A terra judicanda auctoritatem Junit Calum.* Nam index fedet in terra: Dominus sequitur servum. Sic S. Leo Serm. de Transfiguratione: *Nec in ligandis aut solvendis quorundamque cauissi aliud ratum esset in Calo, quam quod Petri ceſſat arbitrio.* Sic S. Bernardus Serm. 1. de Natalicio Petri & Pauli. *Petro quid potius, qui claves Celi tam singuliter accepit, si precedat sententia Petri sententiam Celi.*

Docent 2. & consequenter, summe periclitari salutem eorum, qui seu in toleranda Paſtorum duritate, seu eorumdem in persecutionis actu fugientium inertia, ligati vel minime soluti excedunt & vivis. Hinc graves illa querimonia, Cyprianii, Paciani, Ambrosii, Calestini item & Leonis, partim adverſus Novatianos, partim adverſus quoddam Novatianae severitatis emulatores. Hinc rursus illa tum Victoris Vitenis Lib. 2. de perfecitione Vandalicis, tum & superius adducta Augustini Ep. 228. Supradictum expulſionis de lis, qui mortu metu fugitivi oves suas omni in extremis auxilio spirituali defititias relinquebant. Ad quid autem tanti conqueſtas, si repleas Penitentia noxas non sovit, sed folias supponit?

Docent 3. peccata per claves solvi non fecus ait per Baptismum. Ita potissimum Pacianus, Ambrosius, & alii qui Novatianos aperiō fronte impugnantur: *Cur baptizati, aiebat Ambrosius Lib. 1. de Penit. Cap. 8. alias 7. si per hominem remitti peccata non licet?* In Baptismo enim utique remissio omnium peccatorum est: quid interest utrum per Penitentiam, an per lavacrum, hoc sic sibi datum Sacerdotes videntur. Sive baptizamus, ait Pacianus Ep. 1. ad Sympron. seu veniam (per Penitentiam) relaxamus; Obriſo id auctore tractamus. Jam vero Baptismus non declarat remissa, sed vere remittit peccata, non infantibus modo, sed & adultis. Ergo a pari.

Docent demum peccatorum jacere mortuos, donec Sacerdotum iudicio refurgant. Sic Ambroſius ibid. exemplo Lazarus redivivi Novatianos carpit: *Voi, ait, indigamus, & contra Ecclesiam congregati Concilium, quid videtis mortuos in Ecclesia reviviscere, & .: resuscitari. Idem habent Hilarius in Cap. 18. Matth. Augustinus Serm. 351. & alii passim. Atqui*

absolutio, venia & vita tantum declaratoria; non sollicitat mortuos; sed suscitatos præsumptivos. Ergo.

⁹⁰ ^{Sur la} ^{8. 130.} Prob. 3. eadem veritas ex diversis Ecclesiæ Decretis. Et quidem 1. hic faciunt Synodi omnes, qua Montanistas & Novationes percussere. Ex enim utrinque Sectæ errorem in sensu ab Auctoribus intento reprobarerunt. Hi porro negabant peccata, sicutem graviora, per Penitentiam remitti, ut remittuntur in Baptismo. Ergo eadem Synodi veram hanc & proprio dictam remissionem admiscent in Penitentia.

2. Idem siudet Balla Martini V. in qua qui wiceliffini suspecti sunt; si ad Ecclesiam redire voluerint, interrogari juberint, utrum credant quod malus Sacerdos vera absolvit. Atqui vere non absolvit, qui ab alio jam abscusat dimitat declaratur.

3. Ex Florentino, sicut per Baptismum spiritualiter renascamur, ita per Penitentia Sacramentum spiritualiter sanamur. Atqui per Baptismum vere, proprie, non declaratorie, tantum, mundamus a peccatis. Ergo & per Penitentiam.

4. Ex Trid. Sess. 14. Cap. 6. absolutio Sacerdotis non est solum inaudum ministerium declarandi esse remissa peccata. Immo anathema sicutem juberet, sicut dixerit absolutionem sacramentalem Sacerdotis, non esse actum judiciale, sed inaudum ministerium pronuntiandi & declarandi remissa esse peccata, ibid. Can. g.

5. Idem Concilium exerte supponit ibid. Cap. 4. perfectam illam contritionem, que hominem Deo reconciliat, priusquam Sacramentum Penitentia actu percipiat, ad idem Sacramentum necessariam non esse. Atque suppositio hec, quam alibi vindicabimus, Petri Lombardi, & Alesandrini ejus systema omnino convellit. Hinc

6. Cum P. Seguenot in notis ad Augustini Librum de sancta virginitate contendat, absolutionem nihil aliud esse, quam juridican peccata jam condonata remissionem, condonati inquit, perfecta illa contritione, quam etsi Scriptor ad Sacramenti valorem prærequiseret, Sacra Facultas Parisiensis sic summi ea de re judicium expressit: Quæ traditæ Auctor de attritione insufficientes, & contritionis ex perfecta coitata absolute necessitate ad recipiendum Sacramentum Penitentia; & que addit & approbat de absolutione, quod nihil aliud sit quam juridica declaratio peccati jam remissi, dominavit quoque Facultas, & censuit has propositiones esse quietis animarum perturbatorias, communis & omnino tuta præxi Ecclesiæ contrarias, efficas. Sacrae Pynctentia immunitiva, & insuper temeraria & errorosa. Cenfura huic acquevit Auctor, sed ad tempus. Obsequenter Oratori Congregatio excolam sibi Operis hujus doctrinam, Præpositi generalia & totius Corporis nomine protestata est. Eadem hanc opinionem in Castro Viuencennensi ejuravit Vergetius Abbas Sancti Cigirani, immo
&c. nisi

* L'absolution n'est qu'une déclaration que les péchés sont remis. *L'ordre de la Sainte Virginité*, pag. 112. Oopus illud sibi Seguenot nomine ab Abate Sancyano vulgo latine prodiisse, ex falso refert Pinchellus in Libro suo de tristitia sufficientia, ubalius enim in eundem Abbatis proportiones prædictæ omnino similes adducere pag. 3. Narvane, air P. Divinagrad. an. 1638, alterius fuisse a R. P. de Gondran, enim Coed. Richelieu, doctrinam Lutice de Santa virginitate, nedium Oratori fore, ne quidem distinxit sibi Seguenot, cujus in Librum e Sancyano Scriptis ignota arte translata est. At de his viderint sibi.

& nisi memoria lapsi sit, perfuge afferui suam numquam fuisse. De quo vide Librum, at in nonnullis infide editum, cui titulus: *Recueil de plusieurs pieces pour servir à l' Histoire de P. R.* pag. 87. & seq.

Prob. 4. Conclusio rationibus Theologiciis. Prima defumitur ex hujus ⁹¹ Sacramenti effectu. Ia enim ex Decreto Florentino est absolutio a peccatis; ex Tridentino autem Sess. 14. Cap. 3, reconciliatio cum Deo. Atqui in opinione nostra contraria Penitentia nusquam effectum hunc vere & propriæ parcer. Non enim vera absolutio per Sacramentum, qui vere jam per contritionem perfectam absolutus est. Nec vere reconciliatur per idem Sacramentum, quem Sacramentum jam omnino reconciliatum esse declarat.

Confirm. Sacramentum quodlibet gratiam sibi propriam producit ex opere operato. Atqui gratia Sacramenti Penitentia propria, non est vel mera peccati condonati declaratio, vel simplex gratia augmentum, sed illud gratia genus, quo quis, per se loquendo, a morte revocatur ad vitam. Unde Penitentia, ut & Baptismus, ubique mortuorum Sacramentum nuncupatur.

II. Eodem modo solvit Sacerdos peccata, cum in administratione Penitentia dicit, *Ego te absolvō*, ac eadem solvit, cum in Baptismo dicit, *Ego te baptizo*: Atqui in Baptismo, ministerialiter quidem, at vere tamen solvit peccata, non tantum soluta declarat.

Tertiæ rationem ex Esto proponit Tournelyus, inde petimat, quod ⁹² si Sacerdos confitement non vere absolvat, plus habitura sit oneris confessio, quam utilitatis. Ad id enim tantum inferiet, ut dicat Penitens tibi sua jam remissa esse peccata: hac autem utilitas non tanti esse videtur, ut Precepti confessionis gravitatem compenetur.

Accedit, & haec est nova Esto ratio, quod haec absolutionis declaratio vel nullum vel exiguum usum habet. Non enim fit Deus, qui omnia novit, quinque, ut opinio illa vult, Penitentem jam ante absolvit: Neque fit Ecclesia, quia non est hoc solum exterior: Neque ipsi Sacerdoti, quia declaratio fieri debet ad alterum: At nequa etiam Penitentem, quia, ceteris paribus, melius videt in corde suo veram contritionem, per quam jam ante estimatur absoluimus, quam posuit ex ejus confessione & signis exterioribus Sacerdos cognoscere; & proinde hac declaratione Sacerdotis non opus habet.

At neutra haec ratio admodum urgente videtur. Non prima: tanti enim est gratia augmentum; tanti & illa sui generis certitudine, qua ex predicta declaratione confidit Penitens sua sibi remissa esse peccata, ut hanc confessionis pretio non agre mercetur quisquis & vere Penitens. Et vero quoti peccata sibi jam olim dimissa confitentur, ut graciæ hinc percipiante uberiorem?

Non secunda: quotidiana enim experientia constat, eos qui nihil vel minus habent contritionis, pleniorum sibi sapienti gratulari: contra vero qui plus habent, sibi ut plurimum aheni pectoris confiosi videri. Verbo dicam, constat hominem nusquam fibilium excutire, quam in rebus propriis. Quidnam igitur totum se alieno subiecti examini, ut quadam tenet edocatur, amore utram an odio dignus sit. At de his penes te, Lector bone, judicium esse volo.

Obijc. 1. Non facit homo quod solum Dei est. Atqui solum Dei est ⁹³ *Tournely Theol. Moral. Tom. VI.* G 3 di-